

TOIMINTAKERTOMUS 2022

SUOMEN
KIRJAINSTITUUTIN
SÄÄTIÖ SR
Y 1913023-5

SISÄLLYS

1. SÄÄTIÖN TARKOITUS	2
2. TARKOITUKSEN TOTEUTTAMINEN	2
2.1. HENKILÖSTÖ	4
2.2. TOIMITILAT	9
2.3. SUOMEN KIRJAINSTITUUTTI	10
2.3.1. Tarkoitus ja tehtävä.....	10
2.3.2. Kirjallisuuskasvatuksen edistäminen ja kulttuurin saavutettavuuden parantaminen.....	10
2.3.3. Verkostoituminen, näkyvyys ja vaikuttaminen	13
2.4. SUOMALAISEN KIRJAN MUSEO PUKSTAAVI	16
2.4.1. Tarkoitus ja tehtävä.....	16
2.4.2. Kokoelmatoiminta	16
2.4.3. Näyttelytoiminta	19
2.4.4. Yleisöpalvelut	21
2.4.5. Markkinointiviestintä	25
2.5. SASTAMALAN SEUDUN MUSEO	27
2.5.1. Tarkoitus ja tehtävä.....	27
2.5.2. Kokoelmatoiminta	27
2.5.3. Näyttelytoiminta	30
2.5.4. Yleisötyöpalvelut	31
2.5.5. Markkinointiviestintä	34
2.6. SÄÄTIÖN YKSIKÖIDEN KÄVIJÄMÄÄRÄ	36
3. TALOUS	38
4. HALLINTO	41
5. TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT	45

LIITTEET

- Liite 1. Kävijät osavuosisikatsauksittain 2022
- Liite 2. Säätiön omavarainhankinta 2022
- Liite 3. Strategian toteutuminen 2022

Kannen kuva: Marttilan koululaiset avasivat Sastamalan seudun museon Kivinen kipinä -näyttelyn syyskuussa 2022. Kuva: Jenna Kallio, Sastamalan seudun museo

1. SÄÄTIÖN TARKOITUS

Säätiön tarkoituksena on edistää ja vaalia suomalaista kirjakulttuuria ja kirjallisuutta sekä ylläpitää ja vahvistaa suuren yleisön ymmärrystä kirjan ja kirjallisuuden ilmentämästä kulttuuriperinnöstä, kulttuurihistoriasta ja yhteiskunnallisesta merkityksestä.

Maantieteellinen toiminta-alue on Suomi. Säätiö harjoittaa kansainvälistä yhteistyötä suomalaisen kirjakulttuurin lujittamiseksi ja tunnettuuden lisäämiseksi. Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö edistää tiedon saatavuutta ja saavutettavuutta harjoittamalla siihen liittyvää tallennus-, tutkimus-, tiedonvälitys-, näyttely-, julkaisu-, tapahtuma- ja koulutustoimintaa. Tehtävänä on myös edistää lukemista ja olla yhteiskunnallisesti aktiivinen, osallistava ja vuorovaikutteinen toimija.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö hallinnoi Suomen Kirjainstituuttia sekä harjoittaa ja kehittää kirjaan liittyvää ja muuta kulttuurihistoriallista museotoimintaa. Säätiö voi jakaa apurahoja ja palkintoja.

Säätiön toimintaa ei harjoiteta tai museoita ylläpidetä taloudellisen voiton tavoittelemiseksi. Säätiöllä voi olla säätiölain sallimaa omatoimista varainhankintaa, joka käytetään säätiön tarkoituksen mukaisen toiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

2. TARKOITUKSEN TOTEUTTAMINEN

Säätiö toteuttaa tarkoitustaan kolmen hallinnoimansa yksikön kautta.

- **Suomen Kirjainstituutti** – kirjallisuuskentän valtakunnallinen toimija vuodesta 2001.
- **Suomalaisen kirjan museo Pukstaavi** – museokentän valtakunnallinen toimija vuodesta 2011.
- **Sastamalan seudun museo** – museokentän seudullinen toimija vuodesta 1932, siirtyi säätiön hallintaan vuoden 2012 alusta.

Katsaus vuoden 2022 toimintaan

Säätiön toiminnan tavoitteet toteutuivat pääosin suunnitellusti ja niitä toteutettiin yksin ja yhteistyössä museon tiloissa, sen ulkopuolella ja verkossa. Toimintaan vaikuttivat koronapandemian loppuminen sekä henkilöstömuutokset. Tammikuussa aloitti työnsä säätiön kolmen yksikön museolehtori ja kesäkuun puolivälissä määräaikainen tuottaja-tiedottaja. Säätiön markkinointiviestintä päästiin täyspainoisesti aloittamaan elokuussa 2022.

Museot olivat lähes normaalisti avoinna ja se näkyi ilmaisten näyttely- ja tapahtumakävijöiden määrän nousuna. Vuoden aikana järjestettiin lukuisia tapahtumia ja kiinnostus museoidemme luokkaretkiä kohtaan kasvoi. Pukstaavin maksullisten kävijöiden määrä oli suurin sitten museon ensimmäisen kokonaisen toimintavuoden 2012. Sastamalan seudun museon yksi suosituimmista palveluista on tietopalvelu.

Kiinnostus säätiömme digitaalisia palveluja ja -sisältöjä kohtaan jatkui, vaikka digitaalisten palveluiden asiakasmäärä ei yltänyt huippuvuoden 2021 tulokseen. Vuoden 2022 tulosta selittää koronarajoitusten poistuminen ja viestinnän pääpainon siirtyminen lähitapahtumien markkinointiin. Digitaalisten palveluiden kehittämiseen säätiö sai kaksi erillistä avustusta, jotka toteutetaan vuoden 2023 puolella.

Säätiön vuoden 2022 tilinpäätös on alijäämäinen. Sastamalan kaupungin yleisavustuksiin kohdistuneet leikkaukset vuosina 2021–2023 vaikuttavat säätiön toimintaan. Vuosien 2020 ja 2021 aikana säätiön

talouteen tehtiin säästötoimenpiteitä, jotka kohdistuivat mm. toimitilakuluihin ja atk-laite ja ohjelmistokuluihin. Vuoden 2021 taloutta tasapainotti OKM:n yleisavustus koronapandemian johdosta (11 000 €). Vuoden 2022 tilinpäätöksen tulokseen vaikuttivat myös syksyllä toteutettu tilitoimiston vaihto sekä vapaaehtoisten henkilöstökulujen kasvu.

Säätiön omavarainhankinta kaupan ja palveluiden osalta ei yltänyt tavoitteisiin. Perustoiminnan kehittämiseen säätiö hakee vuosittain aktiivisesti ulkopuolista rahoitusta ja vuonna 2022 säätiö sai kaksi erillistä hankeavustusta, *Pelastetaan kirja!* (Museovirasto) ja *Lukuintoa pelaamalla* (Operaatio Pirkanmaan, Tampereen kaupunki) yht. 48 000 €.

Pukstaavi

Pakohuonepedagogiikkaan ja pelillisyyteen liittyvät ja kirjakulttuurista sisältönsä ammentava avaukset ovat vahvistaneet museon erityisosaamista. *Pako museosta II – Kadonnut mestariteos* oli yleisölle auki läpivuoden. Pakohuonetyylisen näyttelyn lisäksi museoon tuotettiin pienimuotoisia näyttelyjä ja museon ulkopuolella järjestettävien näyttelyiden määrä lisääntyi. Pekka Vuoren kiertonäyttely oli esillä kolmella eri paikkakunnalla ja talvella 2022 aloitettiin *Pako museosta III-näyttelyn* suunnittelutyöt yhteistyössä pakohuoneyrittäjä Pakeneman kanssa.

Pukstaavi tekee vuosittain aktiivista yhteistyötä paikallisten, maakunnallisten ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa. Viides Lukukokemukset talteen -kampanjan aiheena on voimakirjat ja kampanjan yhteistyökumppanina on Mielenterveyden keskusliitto, jonka jäsenille säätiön museot tarjoavat ilmaisen sisäänpääsyn.

Vuoden aikana edistettiin aktiivisesti kokoelmatyötä digitoimalla Pekka Vuoren kokoelmaa ja julkaisemalla aineistoa Finnassa.

Pukstaavi sai Sastamalan matkasauvan eli Reisuköpin 2.5.2022 Sastamalan Oppailta. Tunnustus myönnetään kiitoksena hyvästä yhteistyöstä ja merkittävästä toiminnasta matkailun edistämiseksi Sastamalan alueella.

Sastamalan seudun museo

Museo jatkoi vahvasti osallistavaa museotyötä mm. Kyläkumppani-toiminnan kautta. Vuoden 2022 Kyläkumppani oli Kaukolan kyläseura, jonka dokumentointi ja tallennusaiheena oli Liekosaari ja Hiukkasaari. Esihistoriallinen teema näkyi vuoden aikana järjestetyissä tapahtumissa ja syksyllä avatussa näyttelyssä *Kivinen kipinä – Sastamalan esihistoriaa*.

Perusnäyttelyprojekti eteni valmisteluvaiheeseen. Vuoden aikana kerättiin aineistoa seuraavan vuoden suunnitteluvaihetta varten. Työryhmät kokoontuivat ja syksyllä 2022 toteutettiin neljä kuukautta kestänyt *Osallistava yleisötutkimus* -projekti.

Digitaalista saavutettavuutta edistettiin monin tavoin. Valokuvia julkaistiin Finnassa ja kokoelmia digitointiin kokoelmahallintajärjestelmä Collecteen sekä yleisöarkisto Topoteekkiin.

Kirjainstituutti

Toimintavuoden aikana tehtiin yhteistyötä kasvatusta- ja opetusalan eri toimijoiden kanssa paikallisesti, alueellisesti sekä valtakunnallisesti. Pedagogisessa toiminnassa painottui vahvasti pelillisyyden hyödyntäminen lukemaan innostamisessa mm. liikuteltavien pakopelien muodossa. Toimintavuoden aikana tuotettiin uusi, yläkouluikäisille suunnattu, nuortenkirjallisuutta esittelevä *Pakomatalla*-pakopeli. Opetus- ja kasvatustalouden henkilöstölle järjestettiin myös Lukuintoa pakopeleistä -täydennyskoulutuksia ja Kirjainstituutti toi lukemisen ja kirjallisuuden merkitystä esille erilaisissa yleisötapahtumissa.

Toimintavuoden aikana Kirjainstituutti tiivisti yhteistyötä Sastamalan Opiston Erasmus+ -hankkeissa. Kansainvälisille yhteistyökumppaneille esiteltiin muun muassa Suomen Kirjainstituutin ja Pukstaavin pedagogista toimintaa ja pelillisyyden mahdollisuuksia kirjallisuuskasvatuksessa sekä osallistavana opetusmenetelmänä.

Yleisötapahtumia järjestettiin koronarajoitusten jälkeen viime vuotta enemmän ja tapahtumien sekä työpajojen osallistujamäärät kasvoivat.

Säätiön strategisia tavoitteita edistettiin vuoden aikana kaikkien yksiköiden toimesta. Tästä esimerkkinä säätiön ja Sastamalan kaupungin tiivis yhteistyö Harrastamisen Suomen mallin kerhotoiminnassa. Yhteistyö on vahvistanut lapsille ja nuorille suunnattua lukemisen edistämistyötä. Lukuvuosina 2021–2022 ja 2022–2023 säätiön yksiköt järjestivät yhdessä Sastamalan kaupungin kanssa kirjallisuus- ja kulttuuriperintöteemaisia harrastekerhoja 4-6 alakoululla sekä yläkoululaisten historiakerhoa Pukstaavissa.

2.1. HENKILÖSTÖ

Säätiössä tehtiin yhteensä 8 henkilötyövuotta (v. 2021: 8 htv), johon lasketaan mukaan vakituiset, määräaikaiset ja tarvittaessa töihin kutsuttavat työntekijät.

Henkilökunnan osaamista, asiantuntijuutta ja jaksamista tuettiin eri tavoin.

Työhyvinvointi ja osaamisen kehittäminen

- Työterveys Terveystalo
 - Työterveyshuollon toimintasuunnitelma 2023–2028
 - Fysioterapeutin säännölliset käynnit kahden vuoden välein
- Ikäkausitarkistukset kolmen tai neljän vuoden välein
- Työsuojelun toimintaohjelma
- Kehityskeskustelut
- Säännölliset henkilökohtaiset palaverit
- Tiimityöskentely ja yhteiset työvälineet
- Työtehtäviin perehdyttäminen
- Etätö 20–40 % työajasta, etätöyö sopimukset
- Mahdollisuus jatkuvaan oppimiseen (koulutukset, seminaarit yms.)
- Tyhy- ja virkistyspäivät

Säätiö noudattaa Avaintyönantajat AVAINTA ry:n työehtosopimusta 2022–2025 (AVAINTEs). Vakituksilla ja määräaikaisilla työntekijöillä on säännöllinen yleistyöaika, johon on sovellettu paikallisesti liukuvan työajan käytäntöä työaikalain 13 §:n mukaisesti 30.8.2013 lähtien. Työaika: 38 h 15 min/vko, 7 h 39 min/pvä.

Vakituinen henkilökunta, koulutukset ja seminaarit

Museonjohtaja-asiamies

Marja Hänninen-Tolvi

- 25.4. Inspiraatioita ja työkaluja tulevaisuuden yleistyöhön -verkkoseminaari, Kamu (webinaari)
- 4.5. Ajankohtaista yhdistyksille ja säätiöille, KPMG (webinaari)
- 21.6. Avaintes sopimusratkaisut 2022–2025, Avainta (webinaari)
- 30.8. Työaikakoulutus, Avainta (webinaari)

- 30.8. Avaintes: työaikamääräykset (Avainta ry, webinaari)
- 19. 8. Avainta-aamukahvit (Avainta ry, webinaari)
- 21.–22.9. Esimiespäivät, Avainta (Helsinki)
- 27.9. Kulttuurihyvinvointi ja yhteistyö, Museoliitto (webinaari)
- 6.10. Museoiden rahoitus, Museoliitto (webinaari)
- 14.10. Digitaalinen kulttuuriperinne, OKM (webinaari)

Intendentti (Suomen Kirjainstituutti)

Mari Immonen

- Museualan esihenkilöiden koulutusohjelma 2022–2023, Lähiesimiestyön ammattitutkinto (MIF, Sasky)
- 19.1. MarkkinointiKollektiivi Event: SOME 2022 (MarkkinointiKollektiivi)
- 24.1. CMADFI – Community Manager Appreciation Day (Otavan Opisto)
- 25.2. Dynaaminen museo ja tulevaisuusperintöverstas (Dynamo-hanke)
- 31.5. Kohti parempia digisisältöjä (Suomen maatalousmuseo Sarka, webinaari)
- 9.6. Wordpress-verkkosivukoulutus (Janne Gylling, Moretag)
- 30.8. Avaintes: työaikamääräykset (Avainta ry, webinaari)
- 19. 8. Avainta-aamukahvit (Avainta ry, webinaari)
- 21.–22.9. Esimiespäivät, Avainta (Helsinki)
- 30.11. Esihenkilön kompastuskivet (Avainta ry, webinaari)

Museolehtori

Marko Vesterbacka

- 24.3. Viestinnän ajankohtaispäivä (Museoliitto)
- 9.6. Wordpress-verkkosivukoulutus (Janne Gylling, Moretag)
- 14..10. Digitaalinen kulttuuriperintö -seminaari (Digime2022)
- 23.11. Näyttelyfoorumi, Turku (Museoliitto)

Amanuessi (Pukstaavi)

Emilia Heikkilä

- 15.2. TAKO-seminaari (TAKO-verkosto)
- 15.3. Finna-infotilaisuus (Kansalliskirjasto)
- 18.3. Collecte-kahvit (Userix oy)
- 24.3. Viestinnän ajankohtaispäivä (Museoliitto)
- 31.3. Finnan peruskoulutus (Kansalliskirjasto)
- 5.–6.10. TAKO-seminaari (TAKO-verkosto)
- 23.–24.11. Näyttelyfoorumi, Turku (Museoliitto)
- 25.11. Lasten- ja nuortenkirjaseminaari, Tampere (Lastenkirjainstituutti)

Amanuessi (Sastamalan seudun museo)

Emma Kurki

- 15.2. TAKO-seminaari (TAKO-verkosto)
- 18.3. Collecte-kahvit (Userix oy)
- 19.3. Piippaa – Metallinetsinkoulutusta arkeologian harrastajille (Pirkanmaan maakuntamuseo, Satakunnan museo)
- 9.6. Wordpress-verkkosivukoulutus (Janne Gylling, Moretag)
- 5.–6.10. TAKO-seminaari (TAKO-verkosto)
- 22.11. Historia yritysten voimavarana -seminaari (Keski-Suomen museo)
- 23.11. Ketterä nykydokumentointi -seminaari (TAKO-verkosto)
- 24.11. Näyttelyfoorumi, Turku (Museoliitto)
- 1.12. Kokoelmakulma (Museoliitto)

Tuottaja-tiedottaja

Laura Seesmeri 1.5.–17.6.

Jenna Kallio 29.6.-

Asiakaspalveluvastaava

Anniina Knuutila

- 26.4. Museokortti -webinaari: Matkailijat museoon (Museoliitto)
- 24.5. Ajankohtaista Museokortista -webinaari (Museoliitto)
- 17.11. Kauppia verkoston ja matkailualan toimijoiden Canva – Digivalmentamo (Sastamalan kaupungin elinkeinopalvelu)

Muu henkilökunta

Tuntityöntekijät asiakaspalvelussa

Johanna Metsänkylä, Annariina Valtanen, Marjo Tahvanainen ja Virva Silvennoinen

- Museotyön perusteet -verkkokurssi (Museoliitto), Johanna Metsänkylä, Annariina Valtanen ja Marjo Tahvanainen

Projektityöntekijät

- Virva Silvennoinen, 1.3.–31.3., Finna-julkaisun valmistelu kokoelmatyössä, Sastamalan seudun museo
- Essi Miesvirta, 1.3.-31.5.2022 Pedagogisen materiaalin suunnittelu ja toteutus, Suomen Kirjainstituutti
- Outi Kivimäki, 1.9.–31.12. Sastamalan seudun museon perusnäyttelyprojektin valmisteluvaihe (osallistava yleisötutkimus, työryhmätyöskentely), Sastamalan seudun museo
- Salla Mauri 24.10.–31.12., Yleisötyön tehtävät sekä avustavat tehtävät säätiön viestintä, tapahtuma- ja kokoelmatyössä, Säätiön kolme yksikköä

Kerho-ohjaajat

- Essi Miesvirta, 31.8.2021-31.5.2022. Harrastekerhot Pukstaavissa ja neljällä Sastamalan alakoululla. Työsuhteessa säätiöön.
- Emilia Ala-Mononen, 1.9.2022-31.5.2023. Harrastekerhot Pukstaavissa ja kuudella Sastamalan alakoululla. Työsuhteessa Sastamalan kaupunkiin.

Korkeakouluharjoittelijat

- Essi Miesvirta, 1.3.-31.5.2022. Turun yliopisto, Kasvatustieteiden harjoittelu.
- Pilvi Orkasalo, 28.3.-30.4.2022. Turun yliopisto, Porin yliopistokeskus, Museologian harjoittelu.

Tet-harjoittelijat

Ranja Mäkelä, 19.4.-22.4.2022, Äetsän koulu.

Vapaaehtoiset työntekijät (89 h)

Raija Lemmetty, Heikki Laakso, Pilvi Orkasalo, Tapio Pullinen ja Tuija-Maija Pullinen.

Säätiön julkaisut, esiintymiset yms.

Suomalaisen kirjan museo Pukstaavi

- 11.8. Pukstaavin lukukokemusten tallennuskeruu Väinö Linnan tuotannosta, Kotini on linnani? Paikallisuus ja identiteetti -seminaari, Urjala (Väinö Linnan seura)
- 24.2. Pelipedagogiikkaa museossa. Innosta ja motivoi pelillistämisen avulla - koulutuswebinaari (Sastamalan Opisto)

Sastamalan seudun museo

- Vpl. Pyhäjärvi-lehti 1/2022: Pyhäjärvi-kokoelman kuulumisia 2021
- 3.4. Topoteekki-verkkoarkiston esittely Taidetapahtuma, Karkun kirkko (Sastamalan seurakunta)
- 3.9. Juhlapuhe Tyrvään seudun Kotiseutuyhdistyksen 90-vuotisjuhlassa (Tyrvään seudun Kotiseutuyhdistys)
- 23.11. Ketterä nykydokumentointi -hankkeen seminaari, Vapriikki Tampere (TAKO-verkosto)
- 27.11. Juhlapuhe Kiikoisten kappeliseurakunnan 100-vuotisjuhlassa (Sastamalan seurakunta), Kiikoinen

Huomionosoitukset

Suomalaisen kirjan museo Pukstaavi sai Sastamalan matkasauvan eli Reisuköpin 2.5.2022 Sastamalan Oppailta. Tunnustus myönnetään kiitoksena hyvästä yhteistyöstä ja merkittävästä toiminnasta matkailun edistämiseksi Sastamalan alueella.

Yhteistyö

Suomen kirjainstituutin säätiön yksiköt tekevät yhteistyötä niin paikallisten, maakunnallisten, valtakunnallisten kuin kansainvälistenkin tahojen kanssa.

Aimo Tukiaisen Purnun säätiö

"Kuvitustaiteen museo", yhteistyöryhmän jäsen (Pukstaavi)

Aino Kallas Seura

Yhteistyö, Pako museosta II – Kadonnut mestariteos -näyttely (Pukstaavi)

Euran kunnan kulttuuripalvelut

Sanat-tapahtuman kirjailijavierailun yhteissuunnittelu (Kirjainstituutti)

Herra Hakkaraisen talo

Yhteismarkkinointia esim. luokkaretket (Pukstaavi, Sastamalan seudun museo)

Huittisten kaupunki, perusopetus

Koululaisopastukset (Pukstaavi)

Huittisten kirjasto

Pekka Vuoren kiertonäyttely (Pukstaavi)

Kulttuurikeskus Poleeni, Pieksämäki

Pekka Vuoren kiertonäyttely (Kirjainstituutti)

Lapuan taidemuseo

Pekka Vuoren kiertonäyttely (Pukstaavi)

Lastenkirjainstituutti

Lastenkirjan kuvitustaide -hankkeen ohjausryhmän jäsen 2020–2022 (Pukstaavi), Lukeva Pirkanmaa -verkoston vetovastuun jakaminen (Kirjainstituutti)

Lukuliike

Lukemista edistävien materiaalien yhteismarkkinointi (Kirjainstituutti)

Mielenterveyden keskusliitto

Lukukokemukset talteen -keruu (kirja pelastaa), liiton jäsenille ilmainen sisäänpääsy museoihin (Pukstaavi)

Pakenema

Yhteistyö, Pako museosta II ja III (Pukstaavi)

Pirkanmaan maakuntamuseo

Paikallismuseoverkoston asiantuntijataho (Sastamalan seudun museo)

Pirkanmaan museonjohtajat (Pukstaavi, Sastamalan seudun museo)

Pirkanmaan säätiötoimijat (kaikki säätiön yksiköt)

Pohjanmaan lastenkulttuuriverkosto Bark

Pelastetaan kirja! -hanke, asiantuntijataho (Pukstaavi)

Sastamalan keskusten yrittäjät

Mukana verkoston toiminnassa järjestäen yhteistapahtumia (Pukstaavi)

Sastamalan kaupunki

Sastamalan kaupungin ja Suomen kirjainstituutin säätiön yhteistapaamiset

Tampere2026 kulttuuripääkaupunkihanke, Operaatio Pirkanmaa -jatko

Sastamalan kirjastopalvelut, Matkalaukunäyttelyiden lainaus (Sastamalan seudun museo), Lue mulle! -hanke

Sastamalan kulttuuripalvelut

Kulttuuriasianneuvottelukunta (kaikki säätiön yksiköt)

Sastamalan matkailupalvelut

Sastamalan turisti-info, yhteismarkkinointi, matkailuverkosto (Pukstaavi)

Sastamalan perusopetus- ja varhaiskasvatus

Kummipäiväkotitoiminnan kehittämistä yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa (Kirjainstituutti)

Tipulan ja Ulpun päiväkodit, kummipäiväkotiyhteistyö

Marttilan koulu, kummikouluyhteistyö (Kirjainstituutti)

Lue mulle -hankkeen ohjausryhmä ja hankeyhteistyö (Kirjainstituutti, Pukstaavi)

Sastamalan Kulttuuriviikot sekä lasten ja nuorten suurtaapahtuman suunnittelu (kaikki säätiön yksiköt)

Sastamalan Opisto

Yhteistyö Sastamalan Opiston Erasmus-hankkeisiin liittyen.

Sastamalan Oppaat

Kiehtova Kirjakortteli -kävelykierroksen ylläpito ja kehittäminen

Sastamalan seudun sosiaali- ja terveystalouden neuvolat

Savuttomat vauvat -kampanja: tupakoimattomille raskaana oleville äideille annetaan etukortti paikkakunnan liikkeisiin (Pukstaavi, Sastamalan seudun museo: ilmainen sisäänpääsy koko perheelle)

Sastamalan sivistyspalvelut

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointiryhmä (kaikki säätiön yksiköt)

Servi

Yhteispalaverit toiminnan kehittämiseksi (Pukstaavi)

Sylvään koulu

Piparkakkukunnan toteuttaminen Marttilankadun seimet -tapahtumaan kotitalouden oppilaiden kanssa (Pukstaavi)

Sastamalan Oppaat

Yhteistyö mm. Kiehtova Kirjakortteli -kävelykierros (Pukstaavi, Sastamalan seudun museo)

Sastamalan paikallismuseoverkosto

Sastamalan seudun museon koordinoima verkosto alueen paikallismuseoille: Keikyän museo- ja kotiseutuyhdistys ry, Kiihoisten kotiseutuyhdistys ry, Mouhijärven rittäjät ry, Seppo Kotajärvi -säätiö, Lantulan seudun kyläyhdistys ry, Putajan maatalous- ja maansiirtomuseo, Sarkia-seura, Suodenniemi-seura, Kinnalan Koukku sekä paikalliset kotimuseot. (Sastamalan seudun museo)

Sastamalan seurakunta

Tapahtumayhteistyö (Sastamalan seudun museo)

Selkämeren kansallispuiston ystävät ry, Merikarhun kierros -hanke

Sastamalan ohjausryhmän vetäjä (Sastamalan seudun museo)

Suomen Exlibrisyhdistys

Exlibrisnäyttelyt Kirjakorttelin ulkopuolella (Pukstaavi)

Tampereen kaupunki

Suomen Kirjainstituutti on tehnyt yhteistyötä perusopetuksen Lukukaari-mallia suunnittelevien lukuinnostajien sekä Lukuhanke lukukoordinaattorien kanssa.

Tampere2026-kulttuuripääkaupunkihanke, Operaatio Pirkanmaa -jatko

Säätiö edustaa kahdessa ohjelmaryhmässä: Kirjallisuus ja sarjakuva ohjelmaryhmä, Museoiden ohjelmaryhmä.

Säätiö lähetti ensimmäiseen hakukirjaan kaksi ohjelmaehdotusta: *Ylistys kirjalle ja Kukaan ei enää lue*. Toiseen

hakukirjaan säätiö lähetti ehdotuksen *Lukuintoa pelaamalla – pakopelit kirjallisuuskasvatuksessa*. Tampereen

kaupunki (Operaatio Pirkanmaa) myönsi kesällä 2022 rahoituksen Suomen Kirjainstituutin ja Pukstaavin Lukuintoa pelaamalla – Digitaalinen pakopeli pirkanmaalaisista kirjailijoista ja kuvittajista. Hanke toteutetaan vuonna 2023.

Tyrvään seudun Kotiseutuyhdistys

Tapahtumayhteistyö ja perusnäyttelyprojektin ohjausryhmän jäsen (Sastamalan seudun museo)

Muut: Kustannusliike Warelia

Yhteistyössä erilaisia tapahtumia, kuten Kulttuuritorstai-iltoja (kaikki säätiön yksiköt)

2.2. TOIMITILAT

Suomen kirjainstituutin säätiö sekä sen yksiköistä Suomen Kirjainstituutti ja Suomalaisen kirjan museo Pukstaavi sijaitsevat Bäckmanin talossa (Marttilankatu 12, 38200 Sastamala). Sastamalan seudun museo sijaitsee samassa pihapiirissä, Tornihuvilassa (Marttilankatu 12, 38200 Sastamala). Museoiden kokoelmatilat sijaitsevat Varikon alueella sekä Stormissa. Säätiön henkilökunnan toimitilat sijaitsevat sekä Pukstaavissa että Tornihuvilassa.

Sastamalan kaupunki vastaa kaikkien kiinteistöjen ylläpidosta ja on sitoutunut kehittämään ja uudistamaan niitä. Kaikki kiinteistöt lukuun ottamatta Varikon alueella sijaitsevaa kokoelmavarastoa ovat Sastamalan kaupungin omistuksessa.

2.3. SUOMEN KIRJAINSTITUUTTI

2.3.1. Tarkoitus ja tehtävä

Suomen Kirjainstituutti on kirjallisuuskentän valtakunnallinen toimija, joka työ alkoi projektimuotoisena vuonna 2001. Kirjainstituutin keskeiset tehtävät ovat:

- Edistää lukemista ja kirjoittamista sekä kiinnostusta kirjallisuuden eri lajeihin.
- Edistää lukemisen tasa-arvoa.
- Kouluttaa opettajia ja varhaiskasvattajia toimimaan lukemisen edistämiseksi.
- Olla kirjallisuuskasvatuksen edelläkävijöitä.
- Edistää kirjallisuuden alan tuntemusta, kirjallisuutta, tutkimusta, koulutusta ja harrastamista.
- Koota ja välittää tietoa sekä koordinoida ja kehittää kirja-alan toimijoiden keskinäistä yhteistyötä.
- Parantaa kulttuurin saavutettavuutta.

2.3.2. Kirjallisuuskasvatuksen edistäminen ja kulttuurin saavutettavuuden parantaminen

Kirjainstituutin toiminnan tavoitteena on innostaa tarttumaan kirjaan. Pyrkimyksenä on lisätä lukemisharrastusta sekä tukea lukemisen tasa-arvoa. Toimintavuoden aikana kehitettiin erityisesti pelillisyyteen liittyvää pedagogista materiaalia. Syksyllä 2022 valmistui uusi *Pakomatkalla* -liikuteltava pakopeli, joka esittelee nuortenkirjallisuutta. Peli on suunniteltu tukemaan yläkoulujen äidinkielen ja kirjallisuuden opintoja sekä innostamaan koululaisia/opiskelijoita nuortenkirjallisuuden pariin.

Opetusmateriaalit tavoittivat toimintavuoden aikana yhteensä 30 984 käyttäjää. Lainattavat materiaalit tavoittivat 468 käyttäjää eri puolella Suomea. Digitaalisista materiaaleista YouTuben aineistot tavoittivat yhteensä 10 568 henkilöä. Omien verkkosivujen kautta opetusmateriaalit keräsivät 19 948 katselukertaa. Digitaalisten materiaalien osalta näemme tilastoista vain sen, moniko materiaaleja on katsonut. Jos esimerkiksi opettaja tulostaa sivuiltamme lorukortit, tilastoihin tulee merkintä yhdestä katselusta – emme kuitenkaan tiedä, kuinka laajan yleisön lorukortit tavoittavat.

Lainattavat opetusmateriaalit 4 kpl, 17 lainauskrt, 468 hlöä (2021: 3 kpl, 1 lainauskrt, 14 lainauspv, 140 hlöä)

- Satumaailman kultainen avain, 1 lainauskerta, ei tilastoitua osallistujamäärää
 - Suomalaisia satuja ja niihin liittyviä tehtäväkokonaisuuksia ja virikemateriaalia sisältävä arkku on suunnattu päiväkodeille ja alkuopetukseen.
- Kadonneen Tupsun arvoitus -pulmapeli, 14 lainauskertaa, 175 osallistujaa
 - Pulmapelin suunnittelu esi- ja alkuopetuksen käyttöön yhteistyössä opettajien kanssa. Pelissä mennään satujen ja kuvitusten maailmaan.
- Murhamysteeri-pakopeli, 2 lainauskertaa, 293 osallistujaa

- Lainattava pakopeli sukeltaa rikoskirjallisuuteen. Peli on suunniteltu tukemaan erityisesti 8. luokan suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja.
- Tampereen kaupunki osti instituutilta vakituiseen käyttöönsä viisi Murhamysteeri-pakopeliä. Sastamalan kaupunki osti yhden pakopelin yläkoulujen kirjallisuuskasvatustyöhön.
- Pakomatalla-pakopeli, 1 lainauskerta, 40 osallistujaa
 - Lainattava pakopeli esittelee nuortenkirjallisuutta lajityyppinä. Peli on suunniteltu tukemaan erityisesti suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja. Tampereen kaupunki osti instituutilta vakituiseen käyttöönsä viisi Pakomatalla-pakopeliä. Sastamalan kaupunki osti yhden pakopelin yläkoulujen kirjallisuuskasvatustyöhön.

Digitaaliset opetusmateriaalit 26 kpl, 30 516 hlöä (2021: 26 kpl, 43 979 hlöä)

- YouTube-videot keräsivät 10 568 katselukertaa. Omilla verkkosivuilla opetusmateriaalisivustoilla (digisisältö, opetusmateriaali) oli toimintavuoden aikana yhteensä 19 948 katselukertaa.
- Antero Warelius – monialainen oppimiskokonaisuus: yläkoulut ja lukiot, tilastoitu osana sivukatseluita
- Kirjallisuuden lajityypit -opetusaineisto: yläkoulut ja lukiot, omat verkkosivut: tilastoitu osana sivukatseluita
- Kirjallisuusaiheiset tuntisuunnitelmat: ala- ja yläkoulut, omat verkkosivut: tilastoitu osana sivukatseluita
 - Avaa kirja!
 - Agricolan aikaan
 - Matka satumaailmaan
 - Tunnistatko satuhahmot?
 - Hullu hajusuola – Tarinallinen QR-koodikierros
- Lystikkäät lorukortit: varhaiskasvatus, omat verkkosivut, tilastoitu osana sivukatseluita
- Pukstaavin puuhatuokiot. Kirjallisuusaiheiset askarteluvideot koko perheelle.
 - Sivusyöppö-kirjanmerkki, YouTube: 6077 katselukertaa
 - Lukukaveri-maskotti, YouTube: 196 katselukertaa
 - Kettuorigami, YouTube: 349 katselukertaa
 - Tarinakirppu, YouTube: 1679 katselukertaa
 - Minikirja, YouTube: 263 katselukertaa
- Satumaailman kultainen avain: varhaiskasvatus, esi- ja alkuopetus, tilastoitu osana sivukatseluita
 - Kurkistus kirjojen maailmaan: Lastenkirjallisuus, ala- ja yläkoulut, YouTube: 214 katselukertaa
 - Kurkistus kirjojen maailmaan: Kirjapainotaito, ala- ja yläkoulut, YouTube: 313 katselukertaa
- Virtuaaliset satutuokiot
 - Pekka Vuoren Hullu hajusuola -satuvideo, YouTube: 302 katselukertaa
 - Satumainen kirjatuokio: Korvatunturi, YouTube: 178 katselukertaa
- Menetelmäoppaat kasvatustieteen ammattilaisille
 - Mikä meteli! – Kiljusen herrasväki kirjallisuuskasvatustajana -verkkojulkaisu, kasvatustyön ja museoiden yleisötyön tekijöille sekä kirjastojen henkilökunnalle, tilastoitu osana sivukatseluita
- Lue mulle! -hankkeen tuottamat materiaalit
 - Lue mulle! Tarina eläväksi -video, YouTube: 44 katselukertaa
 - Lue mulle! Miten lukeminen kehittää lasta? -video, YouTube: 141 katselukertaa
 - Lue mulle! Lorukylpy: Yhdessä lorutellen, osa 1, YouTube: 93 katselukertaa
 - Lue mulle! Lorukylpy: Yhdessä lorutellen, osa 2, YouTube: 103 katselukertaa
 - Lue mulle! Lorukylpy: Yhdessä lorutellen, osa 3, YouTube: 239 katselukertaa
 - Lue mulle! Lorukylpy: Yhdessä lorutellen, runokortit, tilastoitu osana sivukatseluita
 - Lue mulle! -tunnekortit, tilastoitu osana sivukatseluita
 - Lue mulle! -lukuläksyvihko, tilastoitu osana sivukatseluita
 - Lue mulle! Koronaloma-kuunnelma, YouTube: 177 katselukertaa
 - Lue mulle! Allu ja kummituskartano, YouTube: 109 katselukertaa
 - Lue mulle! Tunnetaitoharjoituksia Koronaloma-kuunnelmaan, YouTube: 16 katselukertaa
 - Lue mulle! Tunnetaitoharjoituksia Allu ja kummituskartano-tarinaa, YouTube: 75 katselukertaa

Täydennyskoulutukset

Lukuintoa pakopeleistä -virtuaalikoulutus 2 kpl, 60 hlöä (2021: 4 kpl, 111 hlöä)

- Yläkoulujen opettajille sekä muille kasvatusalan ammattilaisille suunnattu täydennyskoulutus pedagogisten pakopeliin ja kirjallisuuskasvatuksen yhdistämisestä.

Sadun taikaa -virtuaalikoulutus 1 kpl, 11 hlöä (2021: 0 kpl, 0 hlöä)

- Opettajille sekä kasvattajille suunnattu koulutus satujen ja kirjallisuuden hyödyntämisestä varhaiskasvatuksessa ja alkuopetuksessa.

Kummikoulu- ja päiväkotiyhteistyö

Kirjainstituutti suunnitteli kummipäiväkodin ja -koulun kanssa kirjallisuuskasvatukseen liittyvää toimintaa. Kirjainstituutin kummikouluna toimi Marttilan koulu ja kummipäiväkotina Ulpun ja Tipulan päiväkotiyksiköt (lukuvuosi 2021–2022). Kummitoiminnassa kehitetään ja pilotoidaan kirjallisuuden pariin innostavia menetelmiä ja työpajoja sekä pilotoidaan opetusmateriaaleja yhteistyössä kasvattajien kanssa. Vuoden 2022 aikana kummitoimintaa laajennettiin aloittamalla kummikoulutoiminta Vammalan lukion opiskelijoiden ja henkilökunnan kanssa.

Kummikoulu 0 kpl, 0 hlöä (2021: 0 kpl, 0 hlöä)

- Ei työpajatoimintaa toimintavuoden aikana.

Kummipäiväkotit 3 kpl, 60 hlöä (2021: 8 kpl, 102 hlöä)

- Lystikäs lorupaja, 1 kpl, 13 hlöä
- Satutuokio, 2 kpl, 47 hlöä

Tapahtumat, työpajat ja näyttelyt

Työpajat 34 kpl, 504 hlöä (2021: 19 kpl, 173 hlöä)

- Mysteerikerhot 18 kpl, 158 hlöä
 - Alakoululaisten mysteerikerhoissa tutustuttiin kirjallisuuteen toiminnallisella tavalla. Lukuvuoden 2021-2022 kerhonvetäjänä toimi Essi Miesvirta. Keväällä 2022 kerhoja järjestettiin neljällä alakoululla: Suodenniemi, Tyrväänkylä, Karkku ja Stormi. Lukuvuonna 2022-2023 kerhonvetäjänä toimi Emilia Ala-Mononen. Syksyllä 2022 kerhoja järjestettiin kuudella alakoululla: Marttila, Mouhijärvi, Kiiikka, Suodenniemi, Karkku ja Stormi. Kerhot toteutettiin yhteistyössä Sastamalan kaupungin liikunta- ja nuorisopalveluiden kanssa, koordinaattorina Paula Lahdenniemi. Hanke on osa Harrastamisen Suomen mallia.
- Sivusyöppötyöpajat 16 kpl, 346 hlöä
 - Kirjallisuuskasvatukselliset työpajat toteutettiin yhteistyössä Huittisten kaupungin Lukutaitoja Huittisissa -hankkeen, Suomen Kirjainstituutin ja Pukstaavin kanssa.

Kirjailijavierailut 2 kpl, 53 hlöä (2021: 0 kpl, 0 hlöä)

- 31.3. Kirjailijavierailu Jari Olavi Hiltunen: Klassikkokirjailijat suurten kertomusten alkulähteillä. Yhteistyössä kustannusliike Warelial ja Vammalan lukion kanssa, 47 hlöä
- 17.11. Kulttuuritorstain kirjailijavierailu Markku Yli-Erkkilä, 6 hlöä

Muut tapahtumat 7 kpl, 891 hlöä (2021: 4 kpl, 342 hlöä)

- 3.3. Pirkkaset kiertävä esiintyjä: Salaisia asukkaita -esitys. Yhteistyössä Sastamalan Opiston, Sastamalan kirjasto-, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalveluiden kanssa. Tapahtuma järjestettiin Sastamalan pääkirjastolla, 39 hlöä

- 3.3. Pirkkaset kiertävä esiintyjä: Supervoimaa-työpaja. Yhteistyössä Sastamalan Opiston, Sastamalan kirjasto-, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalveluiden kanssa. Tapahtuma järjestettiin Sastamalan pääkirjastolla, 13 hlöä
- 17.9. Liikuteltava pakopeli Dekkarifestivaaleilla Helsingissä, 30 hlöä
- 12.11. Kirjapeli Vexve Areenalla yhteistyössä VaLePan kanssa, 670 hlöä
- 19.11. Lasten ja nuorten kirja- ja kulttuuritapahtuma Lankku, 32 hlöä
- 3.–4.12. Liikuteltava pakopeli Tampereen Kirjafestareilla, 36 hlöä
- 3.–4.12. Satuhuone Tampereen Kirjafestareilla yhteistyössä Lukeva Pirkanmaa -verkoston muiden toimijoiden kanssa, 71 hlöä

Näyttelyt 1 kpl, 0 hlöä

- Alushameita, hajusuolaa ja tonttuja – Pekka Vuori lastenkirjakuvittajana -kiertonäyttely
 - Suomalaisen kirjan museo Pukstaavin ja Suomen Kirjainstituutin ensimmäinen lainattava kiertonäyttely. Kiertonäyttely esittelee kirjailija-kuvittaja Pekka Vuoren lastenkirjallisuutta. Kirjainstituutti koosti näyttelyn yhteyteen lapsille suunnatun tehtäväpaketin.
 - 1.-31.7.2022 Kulttuurikeskus Poleeni Pieksämäki

2.3.3. Verkostoituminen, näkyvyys ja vaikuttaminen

Kirjainstituutti on mukana lukemista edistävien tahojen yhteistyössä valtakunnallisella, paikallisella ja maakunnallisella tasolla. Instituutti etsii kaikessa toiminnassaan keinoja lisätä kirjallisuuden alan näkyvyyttä ja nostaa esiin lukemisen sekä lukemisen tasa-arvon merkitystä.

Suomen Kirjainstituutin markkinointiviestintää toteutettiin sekä itsenäisesti että yhteistyössä säätiön muiden yksiköiden kanssa – erityisesti Suomalaisen kirjan museo Pukstaavin kanssa. Instituutilla on esimerkiksi sosiaalisessa mediassa yhteistilit Pukstaavin kanssa.

Verkostot ja vaikuttaminen

Lukeva Pirkanmaa -verkosto

Lukeva Pirkanmaa -verkoston jäsenet toimivat lukemisen edistämiseksi Pirkanmaalla. Verkostossa on mukana edustajia kirjastoista, kirjakaupoista, kustantamoista, kirjamuseoista, erilaisista yhdistyksistä, kaupunkien kulttuuritoimista, säätiöistä ja niin edelleen. Verkostoa vetävät Suomen Kirjainstituutti ja Lastenkirjainstituutti.

- Verkoston tapaaminen Nokian Virrassa 24.5.
- Koko perheen satuhuoneen toteuttaminen Tampereen Kirjafestareille yhteistyössä Lukeva Pirkanmaa -verkoston toimijoiden kesken.

Lasten Pirkkaset -lastenkulttuurikuukausi

Pirkanmaan yhteinen lastenkulttuurifestivaali, joka järjestetään vuosittain helmikuussa. Kirjainstituutin ja Pukstaavin edustaja toimii Pirkkaset-työryhmässä Sastamalan edustajana. Kirjainstituutti koordinoi Pirkkaset-toimintaa Sastamalassa. Mukana toimintaa järjestämässä ovat perinteisesti instituutin ja museoiden lisäksi Sastamalan kulttuuripalvelut, kirjasto ja perhepalvelut.

Sastamalan kaupungin Lue mulle! -hanke

Kirjainstituutin intendentti ja museolehtori ovat mukana lukuhankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa. Hankkeen tuottamat materiaalit julkaistiin Kirjainstituutin ja Pukstaavin yhteisillä verkkosivuilla. Hanke päättyi elokuussa 2022, jonka jälkeen Kirjainstituutti ylläpitää ja markkinoi hankkeessa toteutettuja materiaaleja.

Sastamalan kaupunki, Mysteerikerhot

Kirjainstituutti oli mukana säätiön muiden yksiköiden kanssa toteuttamassa yhdessä Sastamalan kaupungin Mysteerikerhoja kuudella alakoululla eri puolilla Sastamalaa. Mysteerikerhojen sisällöt käsittelevät monipuolisesti lukemiseen, kirjallisuuteen ja kulttuuriperintöön liittyviä teemoja. Kerhot ovat osa Harrastamisen Suomen mallia.

Tampereen kaupunki, Lukukaari ja lukuhankkeet

Kirjainstituutti toteutti Tampereen kaupungin perusopetuksen Lukukaari-malliin 9.-luokkalaisten osuuden. Murhamysteeri-pakopelit kiertävät lukuvuosittain kaupungin yläkouluissa. Tampereen kaupungin lukuhankkeiden ja opettajien kanssa on suunniteltu yhteistyössä myös esi- ja alkuopetusikäisille suunnattu Kadonnut Tupsun arvoitus -pulmapeli sekä nuortenkirjallisuutta esittelevä Pakomatalla-pakopeli.

Sastamalan kulttuuriviikot sekä Lasten ja nuorten kirja- ja kulttuuritapahtuma Lankku

Kirjainstituutti oli mukana työryhmässä, joka järjestää vuosittain Sastamalassa lasten ja nuorten kulttuuriviikot loka–marraskuussa. Laajan yhteistyöverkoston suunnittelema kokonaisuus tarjoaa kaikille Sastamalan peruskoulujen luokka-asteille jonkin kulttuurielämyksen. Kulttuuriviikot huipentuvat marraskuussa, jolloin järjestetään Lasten ja nuorten kirja- ja kulttuuritapahtuma Lankku sekä nuorten musiikkitapahtuma Sykerock.

Operaatio Pirkanmaa

Kirjainstituutti sai Tampereen kulttuuripääkaupunki -jatkohankkeelta, Operaatio Pirkanmaalta, avustuksen *Lukuintoa pelaamalla – pakopelit kirjallisuuskasvatuksessa* -projektille. Hanke käynnistyy 2023.

Tampereen Kirjamessut

Kirjainstituutti ohjelmaa messujen rinnakkaisohjelmaan: instituutti toteutti messuilla pakohuonepelitilan sekä satuhuoneen lapsiperheille (yhteistyössä Lukeva Pirkanmaa -verkoston kanssa).

Lentopallon Mestaruusliigaa: Kirjapeli

Kirjainstituutti organisoii ja toteutti Kirjapelin lentopallon mestaruusliigan otteluun yhteistyössä ValePan sekä Sastamalan kirjatoimijoiden kanssa.

Lukuliike

Kirjainstituutti on yhteistyössä Lukuliikkeen kanssa ja Lukuliike esimerkiksi jakaa instituutin opetusmateriaaleja.

Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto: Harrasta kotona

Kirjainstituutin ja Pukstaavin opetusmateriaaleja on julkaistu Harrasta kotona -sivustolla.

Sastamalan Opisto, Erasmus-hankkeet

Kirjainstituutti on järjestänyt asiantuntijaluentoja ja opastuksia Sastamalan Opiston kansainvälisille yhteistyökumppaneille.

Markkinointiviestintä

Suomen Kirjainstituutin viestintää ja markkinointia toteutettiin sekä itsenäisesti että yhteistyössä säätiön muiden yksiköiden kanssa – erityisesti Suomalaisen kirjan museo Pukstaavin kanssa. Instituutilla on sosiaalisessa mediassa yhteistilit Pukstaavin kanssa.

Instituutti medioissa

Lähetetyt tiedotteet 1 kpl (2021: 1 kpl)

Tiedotustilaisuudet 0 kpl (2021: 0 kpl)

- Tiedotustilaisuuksiin osallistuneet toimittajat 0 hlöä

Mediaosumat 5 kpl (2021: 2 kpl)

- Mediaseurantaa tehdään lähinnä vain paikallismedioiden osalta. Pieniä menovinkkejä ei ole laskettu. Osa maininnoista liittyy useampaan yksikköön.

Verkkosivut

Verkkosivut 4 572 sivukatselua (9 850 sivukatselua)

- www.pukstaavi.fi/suomen-kirjainstituutti
 - 916 sivukatselua (2021: 3 487 sivukatselua)
- www.pukstaavi.fi/opetusmateriaalit
 - 3 656 sivukatselua (2021: 6 363 sivukatselua)

Sosiaalinen media

Facebook-tykkääjät 3 243 hlöä (2021: 3125 hlöä)

- Kokonaiskattavuus 37 235 hlöä
 - 3 suosituinta instituutin toimintaan liittyvää julkaisua
 - 2.9. Tuottaja-tiedottajan työpaikkailmoitus (tavoitti 7881 hlöä)
 - 7.9. Tuottaja-tiedottajan työpaikkailmoitus (tavoitti 6780 hlöä)
 - 2.6. Etsimme projektityöntekijää (tavoitti 5 627)

Instagram-seuraajat 1 827 (2021: 1 748 hlöä)

- Kokonaiskattavuus 4859 hlöä
 - Suosituimmat instituutin toimintaan liittyvät julkaisut
 - 7.9. Tuottaja-tiedottajan työpaikkailmoitus (tavoitti 6780 hlöä)
 - 9.12. Haemme projektityöntekijää (tavoitti 1460 hlöä)
 - 9.11. Ensi lauantaina nähdään Kirjapelissä! (tavoitti 996 hlöä)

Twitter-seuraajat 1 335 hlöä (2021: 1 357 hlöä)

- Uusi blogisarja "Museolehtorin merkintöjä" (näyttökerrat 1 493)
- 9.11. Kirja pääsylippuna VaLePan peliin (näyttökerrat 541)
- 8.9. Lukutaitopäivä (näyttökerrat 137)

YouTube 13 815 katselukertaa (2021: 15 528 katselukertaa)

- Sisältää säätiön kaikkien yksiköiden videot yhteensä
- Tilaa 105

Markkinointi

Kirjainstituutti markkinoi toimintaansa suoraan kouluille ja päiväkodeille (tavalliset kirjeet, sähköpostit, uutiskirjeet). Lisäksi hyödynnämme aktiivisesti sosiaalista mediaa sekä erilaisia messuja ja muita tapahtumia, joihin osallistumme yleensä yhdessä muiden säätiön yksiköiden kanssa. Joillekin tapahtumille ostimme mainostilaa painetuista sanomalehdistä, aikakauslehdistä ja erilaisista esitteistä.

Pukstaavi,

2.4. SUOMALAISEN KIRJAN MUSEO PUKSTAAVI

2.4.1. Tarkoitus ja tehtävä

Suomalaisen kirjan museo Pukstaavi on suomalaisen kirjan kulttuurihistorian erikoismuseo ja Suomen ainoa kirjan museo. Pukstaavi on museokentän valtakunnallinen toimija. Toiminta alkoi 1.7.2011. Sen keskeiset tehtävät ovat:

- Tallentaa, tutkia ja välittää tietoa suomalaisen kirjan ja kirjallisuuden kulttuurihistoriasta. Tallentaa kokoelmiinsa esineitä, valokuvia sekä arkisto- ja kirjastoaineistoa. Toteuttaa näyttely-, julkaisu-, opetus- ja palvelutoimintaa.
- Avata kirjan ja kirjallisuuden historian ja nykypäivän ilmiöitä sekä tieteen ja taiteen tuoreimpia saavutuksia hauskasti, älykkäästi, oivaltavasti ja yllätyksellisesti.
- Vahvistaa ymmärrystä kirjan kulttuurihistoriasta ja sen yhteiskunnallisesta merkityksestä katse tulevaisuudessa.
- Edistää ja ohjata museotoimintaa kirjakulttuurin alalla sekä huolehtia kirjakulttuurin alan museoiden ja toimijoiden keskinäisestä yhteistyöstä, museokokoelmiin liittyvän tiedon saatavuudesta ja antaa asiantuntija-apua kirjan kulttuuriperintöön liittyvissä kysymyksissä
- Pukstaavi on valtionosuusmuseo ja sen toimintaa ohjaa museolaki.

2.4.2. Kokoelmatoiminta

Pukstaavin kokoelmatoimintaa määrittää Suomen kirjainstituutin säätiön 27.6.2019 hyväksymä kokoelmapoliittinen ohjelma.

Kokoelmien kartunta ja tallennusalueet

Pukstaavi tallentaa suomalaiseen kirjaan ja kirjallisuuteen liittyvää aineistoa koko Suomen alueelta, ajallisesti keskiajalta nykypäivään. Tallennuskohteena ei ole vain suomenkielisen kirjan ja kirjallisuuden historia, vaan myös vähemmistökielet ja erityisryhmät.

- Suomalaisen kirjan valmistukseen, levittämiseen ja käyttöön liittyvää aineistoa (esineet, valokuvat ja arkistoaineisto)
- Kirjan valmistus käsin ja koneilla (esim. kirjansidonta)
- Kirjan kirjoittaminen, kääntäminen, kuvittaminen (esim. kirjaillijan työ, Pekka Vuoren kuvitukset)
- Kirjojen jakelu ja käyttö (esim. kirjastot ja kirjakaupat)
- Kirja yhteiskunnassa (esim. koulu ja kirja, kirkko ja kirja)
- Kirja kotona (esim. kirjojen säilyttäminen ja lukeminen)

TAKO-toiminta

Pukstaavi osallistuu ammatillisten museoiden tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkosto TAKO:n toimintaan. TAKO kehittää ja ylläpitää museoiden valtakunnallista tallennustyönjakoa, koordinoi nykydokumentointihankkeita sekä toimii museoiden kokoelmatyön ammatillisena keskustelufoorumina.

TAKO:n toiminta perustuu seitsemään temaattiseen työryhmään eli pooliin, joissa toteutetaan nykydokumentointihankkeita ja kehitetään eri tavoin museoiden kokoelmayhteistyötä.

- Osallistuttiin TAKO-toimintaan:
 - TAKO-kevätseminaari 15.2.
 - TAKO-syysseminaari 5.–6.10.
- Kokoelmakartta-työkalussa esillä olevat Pukstaavin kokoelmat
 - Kuvittajat, Pekka Vuori
- Pukstaavin valtakunnalliset tallennusvastuualueet
 - Aihealue 3 arki → harrastukset → lukeminen
 - Aihealue 4 tuotanto → palvelut ja työelämä → ammattiryhmistä kirjailijat, kirjansitojat, kuvittajat ja kääntäjät sekä palveluyrityksistä kirjakaupat sekä muusta toiminnasta kustannustoiminta

Keruut ja nykydokumentointi

- 16.9. TAKO-verkoston nykydokumentointitempaus teemalla Vapaus: Tyrvään kirjakaupan nykydokumentointi.
- Lukukokemukset talteen -verkkokeruu (lukukokemus.fi)
 - Keruu IV 27.10.2022-31.3.2023, Kotiemme kirjahyllyt
 - Vastauksia 93 kpl
 - Yhteistyö Pälkäneen kunta ja Avoimet kirjahyllyt -tapahtuma
 - Keruu V 27.10.2022-31.3.2023, Kirja pelastaa!
 - Yhteistyö Mielenterveyden keskusliitto: liiton jäsenet pääsevät ilmaiseksi säätien museoihin 31.12.2023 asti.

Kartunta

- Kulttuurihistoriallisen esinekokoelman kartuntamäärä (kokonaismäärä suluissa)
 - 1 kpl (yht. n. 700 kpl)
 - Viipurin kirjaston kirja
- Taidekokoelman kartuntamäärä (kokonaismäärä suluissa)
 - 65 kpl (yht. 2825 kpl)
 - exlibrisoriginaaleja
- Valokuvakokoelman kartuntamäärä (kokonaismäärä suluissa)
 - 47 kpl (yht. n. 500 kpl)
 - kirjahyllyvalokuvia
 - valokuva Aino Kallaksesta
 - Tyrvään Kirjakaupan nykydokumentointi
- Arkistomateriaalin kartuntamäärä (kokonaismäärä suluissa)
 - 0,5 hm (yht. n. 27 hm)
 - exlibrikset yht. 576 kpl (yht. 23 525 kpl)
 - Kotiemme kirjahyllyt -keruun digitaalinen aineisto 93 kpl (yht. 386 kpl)

Kokoelmien hoito

Museolla on käytössä Userix Oy:n ylläpitämä kokoelmahallintajärjestelmä Collecte. Vuoden 2022 aikana valmisteltiin Finna-julkaisua ja joulukuussa 2022 Finnassa julkaistiin ensimmäinen erä Pukstaavin kuvitustaidekokoelmasta.

Korkeakouluharjoittelija Pilvi Orkasalo digitoi ja luetteloi keväällä 2022 museon Pekka Vuoren kuvitustaidekokoelmaa. Kohteena olivat teokset *Käpälämäki* ja *Korvatunturin keitto kuplii* (valokuvaus ja skannaus yht. 62 kuvitusoriginaalia, luettelointi Collecteen yht. 104 kuvitusoriginaalia). Syksyllä hän jatkoi museon vapaaehtoistyöntekijänä luetteloiden 48 Pekka Vuoren kirjailijakuvaa Collecteen.

Luettelointi ja digitointi

- Kokoelmien luettelointi tietokantaan (152 kpl)
 - taidekokoelma 152 kpl (yht. 338 kpl)
- Kokoelmien digitointi (yht. 62 kpl)
 - taidekokoelma 62 kpl (yht. n. 700 kpl)
- Kokoelmien julkaisu Finnassa (338 kpl)
 - taidekokoelma 338 kpl (yht. 338 kpl)
 - kirjastokokoelma 0 kpl (yht. 1070 kpl)

Poistot

- Kokoelmista ei tehty poistoja

Tietopalvelu

Pukstaavin tietopalvelu vastaa museon kokoelmiin sekä kirjan kulttuurihistoriaan liittyviin kyselyihin ja aineistopyyntöihin. Toiminta tapahtuu sähköpostitse, puhelimitse tai paikan päällä.

Yhteensä 28 kpl (2021: 21 kpl)

- Tietopalveluasiakkaat museon tiloissa 7
- Tietopalvelu sähköpostitse ja puhelimitse 21
- Tietopalvelukäynnit museon ulkopuolella 0
- Tietopalvelusopimukset
 - Otetut lainat (museo lainaa objekteja) 0 kpl (0 kpl objekteja)
 - Annetut lainat (museosta lainataan objekteja) 3 kpl (30 kpl objekteja)
 - Pekka Vuoren kuvitusoriginaaleja
 - Vastaanotetut lahjoitukset 10 kpl (23 kpl objekteja sekä arkistoaineistoa ja kirjoja)
 - Kotiemme kirjahyllyt -keruu: valokuvia kirjahyllyistä
 - Aino Kallaksen valokuva
 - Viipurin kirjaston kirja
 - kirjan historiaan liittyviä kirjoja
 - Rudolf Koivusta kertovia lehtileikkeitä

Kokoelmatilat

Pukstaavin kokoelmatilat sijaitsevat Stormin kokoelmakeskuksessa ja Varikon varastossa. Pukstaavin kokoelmien vakuutuksesta vastaa Suomen kirjainstituutin säätiö.

2.4.3. Näyttelytoiminta

Päänäyttely

Inkunaabelista sähkökirjaan

Vuonna 2011 avattu päänäyttely *Inkunaabelista sähkökirjaan* kertoo suomalaisen kirjan tarinan. Kirjaa lähestytään näyttelyssä sekä esineenä että ilmiönä. Keskiöön nostetaan ihmiset, joiden kautta tarkastellaan kirjojen tuotantoa, välitystä ja vastaanottoa ennen ja nyt. Näyttely havainnollistaa, miten keskeinen rooli kirjoilla on ollut ja on edelleen suomalaisessa yhteiskunnassa ja tavallisten ihmisten arjessa.

Kirjanystävän kirjahylly

Näyttely sijaitsee päänäyttelyn Kirja ja koti -osiossa. Näyttelyssä kerrotaan minkälaisia kotiemme kirjahyllyt ovat olleet eri aikoina ja mitä ne ovat sisältäneet. Nykypäivän esimerkkinä toimii *Kirjanystävän kirjahylly*, jonka sisältö vaihtuu puolen vuoden välein.

- 1.10.2021–31.3.2022, *Erkki Tuomisen kirjoja*.
- 1.4.–30.9.2022, *Kaarlo Sarkia -kirjallisuutta Marja Koukun kokoelmista*.
- 4.10.2022–31.3.2023, *Kirja pelastaa kirjailijan – Olavi Toivolan kirjoja*.

Suosikkikirjani-kysely

Kysely sijaitsee päänäyttelyn Kirja ja yhteiskunta -osiossa. Noin kaksi kertaa vuodessa vaihtuvan kyselyn avulla kerätään tietoa ajankohtaisista teemoista ja näyttelysisällöistä. Kyselyn avulla mm. laajennamme lukukokemukset talteen -keruun teemaa. Kyselyn vastaukset tallennamme museon arkistoon.

- 28.10.2021-31.3.2022, *Mikä on parasta omassa kirjahyllyssäsi?*
- 11.5.-11.6.2022, *Runoilija Kaarlo Sarkian syntymästä 120-vuotta – Mikä on sinun suosikkisi Sarkian runoista?*
- 6.7.-31.8.2022 *Mikä on lempirunosi?*
- 27.10.2022–31.3.2023, *Mikä kirja on pelastanut sinut?*

Vaihtuvat näyttelyt museon omilla tiloissa

Galleria-näyttelyt

- 18.5.2021–31.12.2022 Pako museosta II – Kadonnut mestariteos.
 - Pakuhuoneessa pelaajat luovat mestariteoksen ja tutustuvat samalla kirjailijan luomisprosessiin: Miten kirja syntyy ideasta kuvitetuksi painotuotteeksi ja lopulta lukukokemukseksi? Yhteistyö Pakenema.

Näyteikkunanäyttelyt

- –22.11.2022, *Pukstaavin näyttelyt ja palvelut sekä Kahvila Pukstaavi*
- 26.11.2021 -10.1.2022, 25.11.2022–9.1.2023, *Piparkakkutalot, Marttilankadun Seimet -tapahtumaa*. Piparkakkutalot ja pipariteokset valmistti Sylvään koulun 8.–9.-luokkien kotitalouden oppilaat. Projektiiin osallistui 15 valinnaisaineryhmää ja oppilaita näissä oli yhteensä yli 200. Piparkakkuteoksia oli yhteensä noin 60.

Muut vaihtuvat näyttelyt

- *Pekka Vuori lastenkirjakuvittajana*. Pukstaavin portaikossa ja yläkerran aulassa on esillä kirjailija-kuvittaja Pekka Vuoren lastenkirjakuvituksia Pukstaavin kokoelmista. Nähtävillä on myös Vuoren haastattelu, jossa hän kertoo urastaan ja työtavoistaan. Yhteistyö Lapuan Taidemuseo.

Vaihtuvat näyttelyt museon omien tilojen ulkopuolella

Exlibris- ja postikorttinäyttelyt

Yhteistyö Suomen Exlibrisyhdistyksen kanssa.

- 1.-2.7.2022 *Ääni- ja musiikkiaiheisia exlibriksiä*, Vanhan kirjallisuuden päivät Sylvään koulu Sastamala
- 6.10.-28.11.2022 *Suomalaisia exlibristaiteilijoita* -exlibrisnäyttely, Unkarin kulttuurikeskus Helsinki
- 27.-30.10.2022 *Unkarilaisten suomalaisille tekemiä exlibriksiä*, Helsingin Kirjamesut

Kiertonäyttelyt

Alushameita, hajusuolaa ja tonttuja – Pekka Vuori lastenkirjakuvittajana

Pukstaavin ja Suomen Kirjainstituutin ensimmäinen lainattava kiertonäyttely valmistui toukokuussa 2020.

Kiertonäyttely oli esillä syksyn 2020 aikana Sastamalan kouluilla ja kirjastoissa. 1.3.2021 lähtien näyttely on ollut valtakunnallisesti lainattavissa.

- 12.2.-4.6.2022 Lapuan taidemuseo ja Lapuan Hopearinteen palvelukeskus
- 1.4.-2.5.2022 Huittisten kirjasto, *Kadonneet alushameet* osio
- 1.-31.7.2022 Kulttuurikeskus Poleeni Pieksämäki

Verkkonäyttelyt

Pelastetaan kirja -hanke

Pukstaavi sai *Pelastetaan kirja! -digitaalinen verkkoalusta Pako museosta -näyttelykonseptin ympärille* Museoviraston 25 000 € valtionavustuksen museoiden innovatiivista hankkeista. Hankkeen kokonaiskustannukset 32 000 €.

Digitaalisen verkkoalusta tuotetaan Pukstaavin *Pako museosta -näyttelykonseptin* ympärille vuoden 2023 aikana. Verkkoalusta sisältää sekä virtuaalisen museonäyttelyn että digitaalisen pakopelin. Verkkoalusta täydentää ja laajentaa fyysistä näyttelykokemusta ja tarjoaa kasvattajille uudenlaisen ja helposti käytettävän kirjallisuuskasvatuksellisen työvälineen. Hankkeella edistetään ”Digitaalinen kirjan koti” -tavoitteita.

Verkkoalustan sisältöjä lähestytään Agenda 2030 kestävä kehityksen tavoitteiden kautta kannustaen käyttäjiä pohtimaan kirjan ja lukemisen merkitystä. Hankkeen yhteistyökumppaneita ovat Sastamalan kaupungin ja Vaasan kaupungin perusopetus, Pohjanmaan Lastenkulttuuriverkosto Bark sekä Suomen Kirjainstituutti. Hankkeen työryhmään kuuluvat edellä mainittujen lisäksi Sastamalan ja Vaasan 5. – ja 6. -luokkien ja yläkoulujen oppilaita.

Digitaalisen verkkoalustan kohderyhmänä ovat alakoulujen 5. ja 6. -luokkalaiset, yläkoululaiset sekä kasvattajat. Suomen- ja ruotsinkielinen verkkoalusta tukee osaltaan sekä äidinkielen että historian opetus sisältöjä.

Käytöstä poistetut verkkonäyttelyt

Vuonna 2020 poistettiin käytöstä kolme verkkonäyttelyä: *Tarina-apteekki*, *Kaarlo Sarkia* ja *Tuomas Ragvaldinpoika*. Vanhat Flash-pohjaiset verkkonäyttelyt eivät enää palvelleet käyttäjiä, sillä uudet selaimet eivät enää tukeneet Flash-ohjelmaa eivätkä verkkonäyttelyt auenneet. Koska ohjelmaa ei ole enää päivitettävissä, päätettiin verkkonäyttelyiden ylläpidosta käyttäjäystävällisyyden perusteella luopua.

2.4.4. Yleisöpalvelut

Pukstaavin yleisöpalveluilla tarkoitetaan museoiden avoinnaitoa, museopedagogisia palveluja, salivuokrausta ja tapahtumia. Yleisöpalveluita järjestetään säännöllisesti Pukstaavissa, sen ulkopuolella ja verkossa.

Säätiön museot olivat koronatilanteen takia suljettuina 1.1.2022-10.1.2022. Lisäksi palvelut (salivuokraus, opastukset ja työpajat) ja tapahtumat olivat suljettuina koko tammikuun. Tämän jälkeen palvelut avattiin rajatuin henkilömäärin ja 21.2. alkaen rajoitukset poistuivat.

Asiakaskokemuksen kehittäminen

- Museokaupan asiakaskysely 15.2.-31.5.2022
- Asiakaskysely museoiden palveluista 1.6.-31.8.2022
- Asiakastytyväisyyskysely salivuokraajille, toistaiseksi

Museon avoinnaito

Avoinnaolo

- Talviaika ti-la klo 10–16 (to klo 10–18), kesäaika ma-su klo 10–17.
 - Suljettu koronatilanteen takia: 1.-10.1.2022
- Avoinnaolopäivät 270 pv (2021: 231 pv, 2020: 213 pv, 2019 272 pv).
- Avoinnaolotunnit 1 788 h (2021: 1 518 h, 2020: 1 395 h, 2019: 1 848 h).
- Ilmaispäivät: 0 pv (2021 1 pv, 2020 2 pv, 2019 3 pv).

Pääsylippu

- Aikuiset 8 €, eläkeläiset/työttömät/opiskelijat/varusmiehet 4 €, alle 18-vuotiaat sekä tietyt kohderyhmät ilmaiseksi (lippu sisältää pääsyn kahteen museoon).
- Maksullisia museokävijöitä yht. 3 504 (2021: 3 141, 2020: 2 662, 2019: 2 955).
- Ilmaiset museokävijät (näyttelyt, tapahtumat) yht. 4 388 (2021: 2 354, 2020: 1 756, 2019: 6 506).
- Etuudet:
 - Sastamala Gregoriana
 - Museokäynti puoleen hintaan konserttilippua näyttämällä. Voimassa heinäkuun 2022.
 - Savuttomat vauvat:
 - Ilmainen sisäänpääsy koko perheelle molempiin museoihin. Etu käytettävissä kerran. Yhteistyö päättyi heinäkuussa 2022.
 - Nuorisopassi:
 - Ilmainen sisäänpääsy museoihin.
 - Museokaupasta yksi tuote -10 %.
 - Sovelluksen käyttö päättyi 31.7.2022
- Tarjouskampanjat:
 - Pakuhuonekävijöille kahvilasta 10 % alennusta kaikista tuotteista (ei alkoholi)
 - Ernomaset museokahveet eläkeläisille, voimassa 4.1.-31.8.2022
 - Hinta 8,50 €, sisältää kahvin ja kakkupalan Kahvila Pukstaavissa, sekä sisäänpääsyn molempiin museoihin
 - 12.2. Ystävänpäivät, museoihin kaksi yhden hinnalla
 - 7.-8.4. Tyrväyspäivät, pääsyliput museoihin -50%
 - 25.-26.8. Tyrväyspäivät, museokaupan tuotteet -10%, pääsyliput -50%

Museokortti-museo

Museokortin valtakunnallinen suosio näkyy vahvasti myös säätiön museoissa.

- Museokortti-museo vuodesta 2015.
- Eniten Museokortti-kävijöitä Tampereelta, Helsingistä ja Turusta.
- Museokortti-käynnit yht. 1277 kpl (2021: 1314 kpl, 2020: 994 kpl, 2019: 1141 kpl)
 - Pukstaavi yht. 1008 kpl (2021: 1045 kpl, 2020: 847 kpl, 2019: 1015 kpl)
 - Sastamalan seudun museo yht. 269 kpl (2021: 269 kpl, 2020: 147 kpl, 2019: 126 kpl)
- Museokorttien myynti yht. 53 kpl (2021: 47 kpl, 2020: 49 kpl, 2019: 87 kpl)
- Museokorttien uusinta yht. 15 kpl (2021: 18 kpl, 2020: 23 kpl, 2019: 36 kpl)
- Museokortti-tempaukset:
 - 26.9.–10.10. Museokortin syyskampanja, Museokorttien voimassaolon jatkot 62 €
 - 5.–31.12. Joulun lahjasesonki, lisäkuukausi kaupan päälle
 - 27.–31.12. Välipäivien loppukiri, voimassaolon jatkot 62 €

Palvelutuotteet

- Tilavuokraus:
 - Tapahtumasali
 - Vuokrattiin 60 kertaa, yht. 1 222 hlöä (2021: 31 kertaa, yht. 625 hlöä, 2020: 47 kertaa, yht. 685 hlöä, 2019: 77 kertaa, yht. 1 719 hlöä)
 - Etuudet: Salin käyttö on Sastamalan kaupungin toimijoille ilmainen museon aukioloaikoina.
 - Sastamalan Turisti-info
 - Sastamalan kaupungin turisti-info sijaitsee Museokauppa Pukstaavin yhteydessä. Turisti-info kuuluu Sastamalan kaupungin matkailulle. Matkailuinfo toimii ns. kylmäpisteenä.
 - Kahvila Pukstaavi
 - Kahvila Pukstaavin toiminnasta vastaa Sastamalan Ruoka- ja Puhtauspalvelu Oy (Servi).
- Palvelupaketit
 - *Virkistystä työvuoteen Sastamalan Kirjakorttelista! -tyhy paketti, 3 kpl*
 - *Luokkaretkelle Sastamalan Kirjakortteliin!, 21 kpl*
 - *Vietä viihtyisät pikkujoulut Kirjakorttelissa!, 0 kpl*

Museokauppa

Pukstaavin museokaupassa myydään etenkin kirjaan, näyttelyihin ja museorakennukseen liittyviä tuotteita. Tuotteiden suunnittelu pohjautuu sekä museon omiin kokoelmiin että ajankohtaisiin teemoihin. Valikoimassa panostetaan paikallisuuteen ja lastenkirjojen osalta klassikoihin, mutta myös uudempiin teoksiin.

Museokauppatuotteiden myynti tapahtumissa ja museokaupan ulkopuolisissa tapahtumissa:

- Tiedekirja, Helsinki (jatkuva myynti)
- 7.–8.4. Tyrwäyspäivät, Sastamala
- 22.–24.4. Virittäydy vapaalle -messut, Tampere
- 15.–16.6. Kirjastopäivien ammattimessut, Hämeenlinna
- 1.–2.7. Vanhan kirjallisuuden päivät, Sylvään koulu, Sastamala
- 25.–26.8. Tyrwäyspäivät, Sastamala
- 17.9. Dekkarifestarit, Helsinki
- 12.11 Kirjapeli, Sastamala
- 26.–27.11. Jyväskylän kirjamesut, Jyväskylä
- 3.–4.12. Tampereen kirjafestarit, Tampere

Museopedagogiset palvelut

Pukstaavin yleisötyö sisältää suunnitelmallista ja tavoitteellista museopedagogista toimintaa liittyen vuosittaisiin teemoihin sekä päänäyttelyn Inkunaabelista sähkökirjaan aiheisiin. Tällä strategiakaudella Pukstaavin museopedagoginen sisältö keskittyy kirjallisuuskasvatukseen ja siinä hyödynnetään pelillisyyttä. Säätiön kolmen yksikön yleisötyöohjelmaa valmistellaan.

Pukstaavia oppimisympäristönä kehitetään yhteistyössä mm. perusopetuksen ja lukio-opetuksen kanssa (esim. Sastamalan kulttuuriviikkojen työpajat, Opi museossa -viikko ja Valtakunnallinen Museoviikko).

Pukstaavin pedagogisella toiminnalla halutaan tavoittaa erilaisia yleisöryhmiä päiväkotikäikäisistä varttuneimpiin senioreihin. Toimintaa järjestetään sekä museon omissa tiloissa ja sen ulkopuolella että verkossa.

Opastukset 46 kpl, 1 262 hlöä (2021: 20 kpl, 658 hlöä)

- Kadonneet alushameet -seikkailuopastus
- Opi ja ylläty kirjan kotona1 -koululaisopastus, 21 kpl, 454 hlöä
- Opi museossa -viikon opastus yläkoululaisille 1 kpl, 22 hlöä
- Opi museossa -opastus erityisryhmälle 1 kpl, 9 hlöä
- Ryhmäopastukset 17 kpl, 274 hlöä
 - Kiehtova Kirjakortteli – Tarinoita ja tunnelmia kaikille aisteille kävelykierros, Marttilankadun toimijoiden yhteispaketti ryhmille. Yhteistyö Pukstaavi, Sastamalan seudun museo, Sastamalan matkailu ja Sastamalan oppaat. 6 kpl, 66 hlöä
 - Kirjava Suomi -opastus Pukstaavin päänäyttelyyn, 9 kpl 175 hlöä
- Omatoimiset opastuskierrokset 6 kpl, 503 hlöä

Virtuaaliopastukset 3 kpl, 517 hlöä (2021: 3 kpl, 915 hlöä)

- Kurkistus kirjojen maailmaan: Lastenkirjallisuus, ala- ja yläkoulut, YouTube: 194 katselukertaa
- Kurkistus kirjojen maailmaan: Kirjapainotaito, ala- ja yläkoulut, YouTube: 313 katselukertaa
- Opastusmaistiaisista Suomalaisen kirjan museo Pukstaavista, YouTube: 10 katselukertaa

Työpajat 37 kpl, 738 hlöä (2021: 4 kpl, 331 hlöä)

- Sivusyöppö-työpaja 16 kpl, 346 hlöä
 - Kirjallisuuskasvatukselliset työpajat toteutettiin yhteistyössä Huittisten kaupungin Lukutaitoja Huittisissa -hankkeen, Suomen Kirjainstituutin ja Pukstaavin kanssa.
- Kadonneen Tupsun arvoitus -pelituokio 3 kpl, 58 hlöä
- Touhutiistait 6 kpl, 52 hlöä
- Kulttuuriviikkojen työpajat 12 kpl, 282 hlöä

Digitaaliset opetusmateriaalit 27 kpl, 30 516 hlöä (2021: 26 kpl, 44 292 hlöä)

- YouTube-videot keräsivät 10 568 katselukertaa. Omilla verkkosivuilla opetusmateriaalisivustoilla (digisisältö, opetusmateriaali) oli toimintavuoden aikana yhteensä 19 948 katselukertaa.
- Antero Warelius – monialainen oppimiskokonaisuus: yläkoulut ja lukiot, tilastoitu osana sivukatseluita
- Kirjallisuuden lajityypit -opetusaineisto: yläkoulut ja lukiot, omat verkkosivut: tilastoitu osana sivukatseluita
- Kirjallisuusaiheiset tuntisuunnitelmat: ala- ja yläkoulut, omat verkkosivut: tilastoitu osana sivukatseluita
 - Avaa kirja!
 - Agricolan aikaan
 - Matka satumaailmaan
 - Tunnistatko satuhahmot?
 - Hullu hajusuola – Tarinallinen QR-koodikierros

- Lystikkäät lorukortit: varhaiskasvatus, omat verkkosivut, tilastoitu osana sivukatseluita
- Pukstaavin puuhatuokiot. Kirjallisuusaiheiset askarteluvideot koko perheelle.
 - Sivusyöppö-kirjanmerkki, YouTube: 6077 katselukertaa
 - Lukukaveri-maskotti, YouTube: 196 katselukertaa
 - Kettuoorigami, YouTube: 349 katselukertaa
 - Tarinakirppu, YouTube: 1679 katselukertaa
 - Minikirja, YouTube: 263 katselukertaa
- Satumaailman kultainen avain: varhaiskasvatus, esi- ja alkuopetus, tilastoitu osana sivukatseluita
 - Kurkistus kirjojen maailmaan: Lastenkirjallisuus, ala- ja yläkoulut, YouTube: 214 katselukertaa
 - Kurkistus kirjojen maailmaan: Kirjapainotaito, ala- ja yläkoulut, YouTube: 313 katselukertaa
- Virtuaaliset satutuokiot
 - Pekka Vuoren Hullu hajusuola -satuvideo, YouTube: 302 katselukertaa
 - Satumainen kirjatuokio: Korvatunturi, YouTube: 178 katselukertaa
- Menetelmäoppaat kasvatustieteen ammattilaisille
 - Mikä meteli! – Kiljusen herrasväki kirjallisuuskasvattajana -verkkojulkaisu, kasvatustyön ja museoiden yleisötyön tekijöille sekä kirjastojen henkilökunnalle, tilastoitu osana sivukatseluita
- Lue mulle! -hankkeen tuottamat materiaalit
 - Lue mulle! Tarina eläväksi -video, YouTube: 44 katselukertaa
 - Lue mulle! Miten lukeminen kehittää lasta? -video, YouTube: 141 katselukertaa
 - Lue mulle! Lorukylpy: Yhdessä lorutellen, osa 1, YouTube: 93 katselukertaa
 - Lue mulle! Lorukylpy: Yhdessä lorutellen, osa 2, YouTube: 103 katselukertaa
 - Lue mulle! Lorukylpy: Yhdessä lorutellen, osa 3, YouTube: 239 katselukertaa
 - Lue mulle! -tunnekortit, tilastoitu osana sivukatseluita
 - Lue mulle! -lukuläksyvihko, tilastoitu osana sivukatseluita
 - Lue mulle! Koronaloma-kuunnelma, YouTube: 177 katselukertaa
 - Lue mulle! Allu ja kummituskartano, YouTube: 109 katselukertaa
 - Lue mulle! Tunnetaitoharjoituksia Koronaloma-kuunnelmaan, YouTube: 16 katselukertaa
 - Lue mulle! Tunnetaitoharjoituksia Allu ja kummituskartano-tarinaa, YouTube: 75 katselukertaa
- Apteekkarin aikaan -mobiilipeli, 0 latauskertaa

Lainattavat opetusmateriaalit 4 kpl, 17 lainauskrt, 468 hlöä (2021: 3 kpl, 1 lainauskrt, 14 lainauspv, 140 hlöä)

- Satumaailman kultainen avain, 1 lainauskerta, ei tilastoitua osallistujamäärää
 - Suomalaisia satuja ja niihin liittyviä tehtäväkokonaisuuksia ja virikemateriaalia sisältävä arkku on suunnattu päiväkodeille ja alkuopetukseen.
- Kadonneen Tupsun arvoitus -pulmapeli, 14 lainauskertaa, 175 osallistujaa
 - Pulmapelin suunnittelu esi- ja alkuopetuksen käyttöön yhteistyössä opettajien kanssa. Pelissä mennään satujen ja kuvitusten maailmaan.
- Murhamysteeri-pakopeli, 2 lainauskertaa, 293 osallistujaa
 - Lainattava pakopeli sukeltaa rikoskirjallisuuteen. Peli on suunniteltu tukemaan erityisesti 8. luokan suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja.
 - Tampereen kaupunki osti instituutilta vakituiseen käyttöönsä viisi Murhamysteeri-pakopeliä. Sastamalan kaupunki osti yhden pakopelin yläkoulujen kirjallisuuskasvatustöihin.
- Pakomatalla-pakopeli, 1 lainauskerta, 40 osallistujaa
 - Lainattava pakopeli esittelee nuortenkirjallisuutta lajityyppinä. Peli on suunniteltu tukemaan erityisesti suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja. Tampereen kaupunki osti instituutilta vakituiseen käyttöönsä viisi Pakomatalla-pakopeliä. Sastamalan kaupunki osti yhden pakopelin yläkoulujen kirjallisuuskasvatustöihin.

Yleisön osallistaminen 37 kerhokertaa, 218 hlöä (2021: 44 kpl, 269 hlöä)

- Historiakerho, 19 kerhokertaa, 60 hlöä
 - Yläkoululaisten historiakerho toteutettiin yhteistyössä Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran, Suomalaisen kirjan museo Pukstaavin sekä Sastamalan seudun museon kanssa. Historiakerho toteutettiin yhteistyössä Sastamalan kaupungin Mitä tehtäis? -hankkeen kanssa.

Hanke on osa Harrastamisen Suomen mallia. Kerhonvetäjinä toimivat Essi Miesvirta ja Emilia Ala-Mononen.

- **Mysterikerhot 18 kerhokertaa, 158 hlöä**
 - Alakoululaisten mysteikerhoissa tutustuttiin kirjakulttuuriin toiminnallisella tavalla. Lukuvuoden 2021-2022 kerhonvetäjänä toimi Essi Miesvirta. Keväällä 2022 kerhoja järjestettiin neljällä alakoululla: Suodenniemi, Tyrväänkyliä, Karkku ja Stormi. Lukuvuonna 2022-2023 kerhonetäjänä toimi Emilia Ala-Mononen. Syksyllä 2022 kerhoja järjestettiin kuudella alakoululla: Marttila, Mouhijärvi, Kiikka, Suodenniemi, Karkku ja Stormi. Kerhot toteutettiin yhteistyössä Sastamalan kaupungin liikunta ja nuorisopalveluiden kanssa, koordinaattorina Paula Lahdenniemi. Hanke on osa Harrastamisen Suomen mallia.

Tapahtumat

Museo järjestää vuosittain erilaisia tapahtumia yksin ja yhteistyössä sekä on mukana muiden järjestämässä tapahtumissa. Yleisön tavoittamiseksi tapahtumissa hyödynnettiin myös digitaalisia välineitä: kevään ensimmäinen Kulttuuritorstai toteutettiin Instagram-livetapahtumana.

Kulttuuritorstait 7 kpl, 716 hlöä (2021: 1 kpl, 9 hlöä; 2020 9 kpl, 307 hlöä)

- 17.2. Kirjailijavieraana Helena Ruuska, Instagram live -tapahtuma, 51 osallistujaa livenä (325 katselua Instagramissa)
- 28.4. Kiehtova Kirjakortteli -yleisöopastus, 4 osallistujaa
- 5.5. Lausuntaryhmä Hyrinä, 36 osallistujaa
- 15.9. Kaarlo Sarkia -ilta, puhujana Marja Koukku, 18 osallistujaa, 15 striimiosallistujaa
- 22.9. Kirjailijavieraana Anneli Kanto, 48 osallistujaa, 153 striimiosallistujaa
- 13.10. Kirjailijavieraana Olavi Toivola, yhteistyössä Kustannusliike Warelän kanssa, 21 osallistujaa
- 1.12. Kirjailijavieraana Mikko Lahtinen, kirjanjulkistustilaisuus yhteistyössä Kustannusliike Warelän kanssa, 60 osallistujaa

Muut tapahtumat 7 kpl, 1 801 hlöä (2021: 5 kpl, 421 hlöä; 2020 13 kpl, 3 394 hlöä)

- 11.5. Kunto- ja kulttuurikierrros, 27 hlöä
- 21.5. Koko perheen karnevaalit, 129 hlöä
- 1.7. Äänikirjalukijan matkassa, 7 hlöä
- 15.7. Sastamala Gregoriana -paneelikeskustelu, 15 hlöä
- 20.7. Sastamala Gregoriana -luento, 25 hlöä
- 14.8. Poliitikkojen museoharjoittelu, Museoliitto
Sastamalan kaupunginvaltuutettu Miko Bergbom (PS) ja kaupunginvaltuutettu, sivistyslautakunnan puheenjohtaja Minna Isotalo (SDP)
- 12.11. Mestaruusliigan Kirjapeli (ValePa-PerPo), 650 hlöä
- 19.11. Lasten ja nuorten kirja- ja kulttuuritapahtuma Lankku, 32 työpajakävijää
- Vanhan ajan joulumarkkinat 9.-10.12., 1 598 kävijää

2.4.5. Markkinointiviestintä

Museo medioissa

Lähetetyt tiedotteet 9 kpl (2021: 8 kpl)

Tiedotustilaisuudet 0 kpl (2021: 0 kpl)

- Tiedotustilaisuuksiin osallistuneet toimittajat 0 hlöä

Mediaosumat 44 kpl (2021: 42 kpl)

- Mediaseurantaa tehdään lähinnä vain paikallismedioiden osalta. Pieniä menovinkkejä ei ole laskettu. Osa maininnoista liittyy useampaan yksikköön.

Verkkosivut ja uutiskirje

Verkkosivut 73 940 vierailukertaa (2021: 86 410)

- www.pukstaavi.fi

Uutiskirjeet 2 kpl (2021: 1 kpl)

- Tilaaajia 490 kpl (2021: 466 kpl)

Sosiaalinen media

Facebook-tykkääjät 3 243 hlöä (2021: 3 132 hlöä)

- Kokonaiskattavuus 88 366 (2021: 114 252 hlöä)
- 3 suosituinta Pukstaavin toimintaan liittyvää julkaisua
 - 8.7. Tiesitkö, että Pukstaavissa pääseet pelaama pakohuonetta? (tavoitti 11 082 hlöä)
 - 20.2. Talvilomalla museoon (tavoitti 9 454 hlöä)
 - 10.5. Museoiden koko perheen Kevätkarnevaalit (tavoitti 7 686 hlöä)

Instagram-seuraajat 1 827 hlöä (2021: 1 747 hlöä)

- Suosituimmat Pukstaavin toimintaan liittyvät julkaisut
 - 1.12. Opastuslahjakortti Pukstaaviin (tavoitti 3858 hlöä)
 - 22.11. Vanhan ajan joulumarkkinat tuovat joulun tullessaan! (tavoitti 2842 hlöä)
 - 9.11. Isänpäivä & museokaupan tuotteet (tavoitti 1380 hlöä)

Twitter-seuraajat 1 335 hlöä (2021: 1 358 hlöä)

- Suosituimmat julkaisut
 - Uusi blogisarja ”Museolehtorin reunamerkintöjä” (1 493 näyttökertaa)

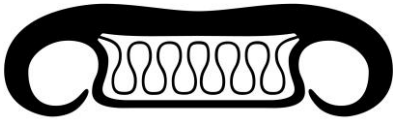
YouTube 13 815 katselukertaa (2021: 16 521 katselukertaa)

- Sisältää kaikkien yksiköiden videot yhteensä.
 - Suosituin video: Pukstaavin puuhatuokio: Sivusyöppö, 6 077 katselukertaa.

Markkinointi

Messut ja muu tavanomaisesta poikkeava esitejakelu

- 17.9. Dekkarifestivaalit, Helsinki
- 12.11. Mestaruusliigan Kirjapeli (ValePa-Perpo), Sastamala
- 19.11. Lasten ja nuorten kirja- ja kulttuuritapahtuma Lankku, Sastamala
- 26.–27.11. Jyväskylän kirjamesut, Jyväskylä
- 3.–4.12. Tampereen kirjafestarit, Tampere

SASTAMALAN SEUDUN MUSEO

2.5. SASTAMALAN SEUDUN MUSEO

2.5.1. Tarkoitus ja tehtävä

Sastamalan seudun museo (ent. Tyrvään seudun museo) on kulttuurihistoriallinen museo. Tyrvään museo- ja kotiseutuyhdistyksen vuonna 1932 perustama museo siirtyi vuonna 1974 Vammalan kaupungille. Vuonna 2012 museo siirtyi Sastamalan kaupungin hallinnasta Suomen kirjainstituutin säätiön hallintaan. Sastamalan kaupunki omistaa museon kokoelmat ja vakuuttaa ne. Vuonna 2018 museo siirtyi Vanhasta kivinavetasta Kirjakorttelissa sijaitsevaan Tornihuvilaan.

Museon keskeiset tehtävät:

- Kulttuurihistoriallinen museo, joka ylläpitää ja vahvistaa ymmärrystä seudun kulttuurihistoriasta.
- Tallentaa, tutkii ja välittää tietoa Sastamalan kulttuurihistoriasta ja kansanelämästä.
- Toiminta painottuu toimialueensa Sastamalan kaupungin paikallishistorian tallentamiseen.
- Sastamalan seudun museo on valtionosuusmuseo ja sen toimintaa ohjaa museolaki.

2.5.2. Kokoelmatoiminta

Sastamalan seudun museon kokoelmatoimintaa määrittää Suomen kirjainstituutin säätiön hallituksen 27.6.2019 hyväksymä kokoelmapoliittinen ohjelma.

Kokoelmien kartunta ja tallennusalueet

Museo tallentaa kokoelmiinsa esineitä, valokuvia sekä arkistoaineistoa näyttely-, tutkimus- ja opetustoimintaa varten. Lisäksi museo tallentaa käsikirjastoonsa tutkimusta ja muuta museotyötä tukevaa kirjallisuutta.

Museon maantieteellinen toimialue on Sastamalan kaupunki. Museon toimialue määrittää kokoelmien kartunta-alueen. Sastamala on pinta-alaltaan Pirkanmaan suurin kunta, joka koostuu useasta vanhasta kunnasta. Sastamalan seudun museo tallentaa myös entisen Suoniemen kunnan historiaa vuoteen 1973 asti Nokian kaupungin kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. Pyhäjärvi-kokoelmaan tallennetaan Viipurin läänin Pyhäjärveltä Karjalan kannakselta peräisin olevaa aineistoa. Viime sotien jälkeen nykyisen Sastamalan alueelle asutettiin siirtolaisia erityisesti Vpl. Pyhäjärveltä.

Museon kokoelmia kartutetaan harkitusti ja tapauskohtaisesti. Kokoelmat karttuvat pääosin lahjoituksin. Kokoelmia kartutetaan myös tallennusprojektein esimerkiksi Kyläkumppani-

toiminnan kautta, jonka aineistot tallennetaan yleisökokoelmaan ja julkaistaan verkkoarkisto Topoteekissa. Painopiste kokoelmatyössä on jo olemassa olevan kokoelman haltuunotossa ja aineiston digitoinnissa.

TAKO-toiminta

Museo osallistuu ammatillisten museoiden tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkoston TAKO:n toimintaan. TAKO kehittää ja ylläpitää museoiden valtakunnallista tallennustyönjakoa, koordinoi nykydokumentointihankkeita sekä toimii museoiden kokoelmatyön ammatillisena keskustelufoorumina. Verkoston tavoitteena on valtakunnallinen tallennustyönjako, joka auttaa museoita suuntaamaan kartuntaansa ja keskittämään resursseja ydintehtäväänsä.

- Osallistuttiin TAKO-verkoston kevätseminaariin.
- Osallistuttiin TAKO-verkoston nykydokumentointitempaukseen ja syysseminaariin sekä esiteltiin museon kyläkumppanitoimintaa TAKO-verkoston Ketterä nykydokumentointi -hankkeen seminaarissa syksyllä 2022.

Time Machine

Suomen kirjainstituutin säätiö kuuluu eurooppalaiseen Time Machine -organisaatioon, jonka tarkoituksena on kehittää uusia digitointitratkaisuja ja parantaa vanhojen aineistojen saavutettavuutta. Suomessa Time Machine -organisaatiota koordinoi Kansallisarkisto.

- Sastamalan seudun museon ylläpitämä *Topoteekki-verkkoarkisto* hyväksyttiin organisaation Local Time Machine -hankkeeksi. LTM-hankkeena verkkoarkisto saa lisää kansallista ja kansainvälistä näkyvyyttä.

Keruu ja nykydokumentointi

- Jatkuva keruu, Vpl. Pyhäjärvi-lehdet.
- 12.8. metallinetsijä Markus Kujanpään haastattelu.
- 16.9. TAKO-verkoston nykydokumentointitempaus teemalla Vapaus: Tyrvään kirjakaupan nykydokumentointi.
- 31.10.–17.11. Sastamalan kulttuuriviikkojen 5.-luokkalaisten nykydokumentointi.

Kartunta

- Kulttuurihistoriallisen esinekokoelman kartuntamäärä (kokonaismäärä suluissa)
 - 103 kpl (n. 20 000 kpl)
 - Maija Ojalan isän kunniamerkkikokoelma (Maija Ojalan testamentin mukaan)
 - Heikki Ojansuun kirjakokoelma
 - Tyrvään kulkutautisairaalan laboratoriotupkia
 - Bäckmanin suvun huonekaluja
 - Tyrvään Sanomien toimittajien työvälineitä
 - Paikallisten yhdistysten rintamerkkejä
 - Pyhäjärvi-kokoelma: Alpo Suomalaisen esineistöä
 - K. F. Hohkon kirjoituskone
 - K. J. Niemen kirja puukotelossa
 - Vammalan I apteekin apteekkareiden muotokuvat
 - Suomen farmakopea -kirja
- Valokuvakokoelman kartuntamäärä (kokonaismäärä suluissa)
 - 67 kpl (n. 15 000 kpl)
 - Tyrvään kirjakaupan nykydokumentointi

- Postikorttikuva Tyrvään Yhteiskoulusta
 - Paikallisiin kirjallisuustapahtumiin liittyviä valokuvia
 - Luokkakuva vuodelta 1912 Tyrvään yhteiskoulusta
- Arkistomateriaalin kartuntamäärä (kokonaismäärä suluissa)
 - 0,7 hm (n. 90 hm)
 - Tyrvään kulkutautisairaalan potilaskirja
 - Kaitafilmi Tyrvään kirkon tulipalosta
 - Kiiikan lukkari Oksan suvun historiikki
 - Nykydokumentointiaineistoa
 - Pyhäjärvi-kokoelma: Konnitsan raittiusyhdistys
 - Kaarlo ja Vilho Hohkon arkistoaineistoa
 - Armi Hohkon arkistoaineistoa
- Kirjastokokoelman kartuntamäärä (kokonaismäärä suluissa)
 - 0,3 hm (n. 125 hm)
 - 5kpl Lotta-aiheisia kirjoja Maija Ojalan testamentin mukaan
- Käyttökokoelman kartuntamäärä (kokonaismäärä suluissa)
 - 2 (n. 500)
 - Bäckmanin apteekkirasia
 - Maaottelumarssin rintamerkki
- Yleisökokoelman (Topoteekki) kartuntamäärä (kokonaismäärä suluissa)
 - 133 kpl (650 kpl)
 - Aineiston omistajat: Titta Leikkari, Alpo Jokinen, Warelia, Olena Sandholm, Marja-Terttu Rainio, Kari Haila, Tuomas Toriseva

Kokoelmien hoito

Museolla on käytössä Userix Oy:n ylläpitämä kokoelmahallintajärjestelmä *Collecte* sekä Kansainvälisen arkistotutkimuskeskus ICARUS:n ylläpitämä verkkoarkisto *Topoteekki*, jonka yleisökokoelmaa kartutetaan pääosin Kyläkumppanitoiminnan kautta.

Kokoelmien julkaisua Finnassa valmisteltiin ja julkaistiin ensimmäinen valokuvaerä.

Luettelointi ja digitointi

- Kokoelmien luettelointi tietokantaan (yht. 6 kpl)
 - Kulttuurihistoriallinen esinekokoelma 0 kpl (yht. 3 137 kpl)
 - Valokuvakokoelma 6 kpl (yht. 6 721 kpl)
- Kokoelmien digitointi (yht. 6 kpl)
 - Kulttuurihistoriallinen esinekokoelma 0 kpl (yht. 3 137 kpl)
 - Valokuvakokoelma 6 kpl (yht. 6 721 kpl)
- Kokoelmien julkaisu Finnassa (yht. 513 kpl)
 - Valokuvakokoelma 513 kpl (yht. 513 kpl)
 - Kirjastokokoelma 0 kpl (yht. 4 060 kpl)

Arkistotyö

- Arkistoaineiston järjestely arkistonmuodostajittain
 - 0 arkistonmuodostajaa (yht. 141 arkistonmuodostajaa)

Poistot

- Kokoelmista ei ole tehty poistoja.

Tietopalvelu

Tietopalvelu vastaa kokoelmiin liittyviin kyselyihin ja aineistopyyntöihin.

Yhteensä 205 kpl (2021: 225 kpl)

- Tietopalvelukäynnit museon tiloissa 71 kpl (2021: 81 kpl)
- Tietopalvelu sähköpostitse ja puhelimitse 102 kpl (2021: 107 kpl)
- Tietopalvelu verkkoarkisto Topoteekin kautta 16 kpl (2021: 18 kpl)
- Tietopalvelukäynnit museon ulkopuolella 16 kpl (2021: 9 kpl))
- Tietopalvelusopimukset
 - Otetut lainat (museo lainaa objekteja) 3 kpl, 11 objektia
 - Annetut lainat (museosta lainataan objekteja) 0 kpl, 0 objektia
 - Vastaanotetut lahjoitukset (sopimusta) 17 kpl

Kokoelmatilat

Sastamalan seudun museon kokoelmatilat sijaitsevat Stormin kokoelmakeskuksessa ja Varikon varastossa. Sastamalan kaupunki vakuuttaa kokoelmat.

2.5.3. Näyttelytoiminta

Sastamalan seudun museo tuottaa vuosittain yhden tai kaksi isompaa kulttuurihistoriallista näyttelyä. Näiden osallistavien ja yhteisöllisten näyttelyiden rinnalla on kokoelmien erikoisuuksia avaavia pienoisnäyttelyjä *Kokoelmien helmiä*. Perusnäyttelyn suunnittelutyö etenee.

Perusnäyttely

Jatkettiin näyttelyn valmisteluvaihetta.

- Ohjausryhmä: 5.10.2022, 11.8.2022, 14.12.2022
 - Jäsenet: Antti Lepistö (Sastamalan kaupungin valtuuston I varapuheenjohtaja, kulttuuripalvelupäällikkö Päivi Mäki-Kerttula (Sastamalan kaupunki), Satakunnan museon museonjohtaja Johanna Jakomaa (Suomen kirjainstituutin säätiön hallitus), Erkki Välimäki (Tyrvään seudun Kotiseutuyhdistyksen puheenjohtaja), Pirkanmaan maakuntamuseon kokoelmapäällikkö Teemu Ahola (kutsuttu asiantuntija), amanuenssi Emma Kurki (Sastamalan seudun museo), museolehtori Marko Vesterbacka (Sastamalan seudun museo), museonjohtaja Marja Hänninen-Tolvi (Sastamalan seudun museo)
- Näyttelytyöryhmä (museonjohtaja, amanuenssi, museolehtori): palaverit, tutustumiset museoiden perusnäyttelyprojekteihin.
- Osallistava yleisötutkimus -projekti 1.9.-31.12.2022, projektityöntekijä FM Outi Kivimäki

Vaihtuvat näyttelyt museon omissa tiloissa

- 2.10.2021–31.8.2022 *Ernomasta! Aarteita kotiseudultamme*, yhteistyö Tyrvään seudun Kotiseutuyhdistys
- 1.10.2022–31.12.2023 *Kivinen kipinä – Sastamalan esihistoriaa*

Kokoelmien helmiä -pienoisnäyttelyt

- 17.5.2022–13.5.2023 *Museo käy sataa! Sastamalan seudun museon 90 vuotta*
- 28.5.2021–11.2.2022 *Metsälasia ja jänönkorvia – Elävää lasinvalmistuksen perinnettä Sastamalassa*, yhteistyö Lasistudio Jan Torstensson ja BLOUN

Kiertonäyttelyt

Siun ja miun – Viipurin läänin Pyhäjärvi

Valtakunnallisesti lainattavissa talvella 2023

- 12.2.–14.5.2022 Tornihuvila, Sastamala
- 17.7.2022 Vpl. Pyhäjärvi -juhlat, Vammalan seurakuntatalo

Verkkonäyttely

Verkkoarkisto Topoteekki, yht. 1 402 kävijää (2021: 708 kävijää, 2020: 408 kävijää)

Kansainvälisen arkistotutkimuskeskus ICARUS:n ylläpitämä verkkoarkisto *Topoteekki*, jonka yleisökokoelmaa kartutetaan pääosin Kyläkumppani-toiminnan kautta.

2.5.4. Yleisöpalvelut

Sastamalan seudun museon yleisöpalveluilla tarkoitetaan museon avoinnapitoa, museopedagogisia palveluja ja tapahtumia. Yleisöpalveluja järjestetään museossa ja sen ulkopuolella.

Säätiön museot olivat koronatilanteen takia suljettuina 1.1.2022-10.1.2022. Lisäksi palvelut (salivuokraus, opastukset ja työpajat) ja tapahtumat olivat suljettuina koko tammikuun. Tämän jälkeen palvelut avattiin rajatuin henkilömääriin ja 21.2. alkaen rajoitukset poistuivat.

Museon avoinnapito

Avoinnaolo:

- Talviaika ti-la klo 10–16 (to klo 10–18), kesäaika ma-su klo 10-17.
 - Suljettu koronatilanteen takia: 1.-10.1.2022
- Avoinnaolopäivät 256 pv (2021: 212 pv, 2020: 209 pv, 2019: 261 pv).
- Avoinnaolotunnit 1693 h (2021. 1394 h, 2020: 1367,5 h, 2019: 1731 h).
- Ilmaispäivät: 0 pv.

Pääsylippu:

- Aikuiset 8 €, eläkeläiset/työttömät/opiskelijat/varusmiehet 4 €, alle 18-vuotiaat sekä tiettyt kohderyhmät ilmaiseksi (lippu sisältää pääsyn kahteen museoon).
- Kävijät:
 - Maksullisia museokävijöitä yht. 1 319 (2021: 2 031, 2020: 1 418, 2019: 1 638)
 - Ilmaisia museokävijöitä (näyttelyt ja tapahtumat) yht. 1 432 (2021: 1 590, 2020: 1 133, 2019: 3 000)

Museokortti-museo

Museokortin valtakunnallinen suosio näkyy vahvasti myös säätiön museoissa.

- Museokortti-museo 1.5.2018 lähtien.
- Eniten Museokortti-kävijöitä Tampereelta, Helsingistä ja Turusta.
- Museokortti -kävijät: 269 kpl (2021: 269 kpl, 2020: 147 kpl, 2019: 126 kpl)
- Suurin osa kävijöistä aktivoi kortin Pukstaavissa.

Museokauppa

Sastamalan seudun museon museokauppa toimii Tornihuvilassa. Museokaupassa myydään näyttelyihin ja kokoelmiin liittyviä tuotteita. Tuotteiden suunnittelu pohjautuu sekä museon omiin kokoelmiin että ajankohtaisiin teemoihin.

Uusia tuotteita:

- Muistipeli: Entisajan elämää, valokuvia 1900-luvun Sastamalasta
- Kortteja Sastamalan seudun museon valokuvakokoelmasta
- Muistivihot, kaksi erilaista, kuvat Sastamalan seudun museon valokuvakokoelmasta
- Julisteet, kaksi erilaista, kuvat Sastamalan seudun museon valokuvakokoelmasta

Museopedagogiset palvelut

Sastamalan seudun museo on kiinnostava ja houkutteleva oppimisympäristö. Museo tarjoaa erilaista pedagogista toimintaa niin museossa, verkossa kuin museon ulkopuolellakin. Toiminta on suunnitelmallista, tavoitteellista ja vuorovaikutteista huomioiden paikallisten päiväkotien ja koulujen opetussuunnitelmat.

Museopedagogisella toiminnalla tavoitetaan erilaisia yleisöryhmiä päiväkotikäisistä varttuneisiin senioreihin. Museopedagogisten palveluiden avulla tuetaan päiväkotien ja koulujen kulttuurikasvatustyötä sekä tarjotaan mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen. Museopedagogiset palvelut ovat helposti saavutettavia ja käytettäviä. Säätiön kolmen yksikön yleisötyöohjelmaa valmistellaan.

Opastukset 3 kpl, 54 hlöä (2021: 2 kpl, 16 hlöä)

- Koululaisopastukset 0 kpl, 0 hlöä
- Ryhmäopastukset 3 kpl, 54 hlöä

Työpajat 18 kpl, 392 hlöä (2021: 18 kpl, 316 hlöä)

- Topoteekki-työpaja 1 kpl, 40 hlöä
- Opi museossa -viikon työpajat 3 kpl, 55 hlöä
- Kulttuuriviikkojen työpajat 12 kpl, 282 hlöä
- Perusnäyttelyhankkeen työpajat 2 kpl, 15 hlöä

Virtuaaliopastukset 2 kpl, 235 katselukertaa (2021: 2 kpl, 612 katselukertaa)

- Makeeta! Karamellipaperit kertovat -näyttelyopastus, YouTube: 176 katselukertaa
- Suuri urheilunäyttely -näyttelyopastus, YouTube: 59 katselukertaa

Digitaaliset opetusmateriaalit 9 kpl, 3 029 hlöä (2021: 9 kpl, 4 830 hlöä)

- Antero Warelius – monialainen oppimiskokonaisuus: yläkoulut ja lukiot, tilastoitu osana sivukatseluita
- Tyrvään Mantan matkassa -verkkosivusto (mantanmatkassablog.wordpress.com): ala- ja yläkoulut, 452 näyttökertaa
- Valokuviissa: Mennyt Vammala -opetusaineisto: ala- ja yläkoulut, omat verkkosivut: tilastoitu osana sivukatseluita
- Historia-aiheiset tuntuuennitelmat, ala- ja yläkoulut, omat verkkosivut: tilastoitu osana sivukatseluita
 - Lelumestarin opissa
 - Tyrvään Manta
 - Kivikauden työkalut
- Topoteekki-verkkoarkisto (www.sastamala.topoteekki.fi), 2 518 vierailukertaa
- Kolme kysymystä kyläkumppanille -video, YouTube: 59 katselukertaa
- Apteekkarin aikaan -mobiilipeli, 0 latauskertaa

Matkalaukunäyttelyt 5 kpl, 0 lainauskrt, 0 lainauspv, 0 hlöä

(2021: 5 kpl, 1 lainauskrt, 1 lainauspv, 520 hlöä)

- Matkalaukunäyttelyt ovat lainattavia aineistokokonaisuuksia. Salkkujen lainaamisesta on sovittu yhteistyö Sastamalan kirjastojen kanssa, joista niitä voi lainata. Vuoden 2022 aikana matkalaukunäyttelyt ovat olleet huollossa ja niitä päivitetään.
- *Viihdeveska*: Tv-, radio- ja elokuvateemoihin liittyvää materiaalia ja keskustelukysymyksiä, 0 lainausta, 0 hlöä
- *Koulumuistot-salkku*: Koulunkäyntiin liittyvää aineistoa eri vuosikymmeniltä, 0 lainausta, 0 hlöä
- *Lääkäriinlaukku*: Terveysten- ja sairaushoitoon liittyvää materiaalia ja tehtäviä, 0 lainausta, 0 hlöä
- *Tyrvään Mantan matkassa – Mantan opit ja tropit* -pärekorit työn alla, 0 lainausta, 0 hlöä
- *Sarvikamman tarina* -salkku, keikyäläiseen käsityöperinteeseen liittyvä toiminnallinen opetusmateriaali, 0 lainausta, 0 hlöä

Yleisön osallistaminen 37 kpl, 218 hlöä (2021: 44 kpl, 269 hlöä)

- Kyläkumppani-toiminta
 - Vuoden 2022 Kyläkumppani Kaukolan Kyläseura, dokumentointi- ja tallennusaiheena Hiukkasaari ja Liekosaari.
- Paikallismuseoverkosto
 - Sastamalan seudun museo kokoaa yhteen Sastamalan kotiseutumuseot, teemamuseot, yksityisten kokoelmien omistajat ja museotoiminnan käytännöistä kiinnostuneet. Verkosto tarjoaa tietoa ja vertaistukea kokoelma- ja näyttelytyön arkeen.
 - Verkostoon kuuluvat Keikyän kotiseutumuseo, Kinnalan Koukun suojeluskunta- ja lottamuseo, Korvenmäen museo, Kotajärven Auto- ja Traktorimuseo, Myllymäen torpparimuseo, Putajan maatalous- ja maansiirtomuseo, Sarkia-museo, Suodenniemen kotiseutumuseo sekä yksityisiä kotimuseoita.
- Vapaaehtoistoiminta
 - Museon näyttely- ja kokoelmatoimintaan osallistui kolme vapaaehtoista. Tehtäviin kuului näyttelyrakennusta, haastatteluaineiston litterointia sekä kirjastokokoelman järjestelyä. Vapaaehtoistyötunnit yht. 56
- Historiakerho, 19 kerhokertaa, 60 hlöä
 - Yläkoululaisten historiakerho toteutettiin yhteistyössä Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran, Suomalaisen kirjan museo Pukstaavin sekä Sastamalan seudun museon kanssa. Historiakerho toteutettiin yhteistyössä Sastamalan kaupungin Mitä tehtäis? -hankkeen kanssa. Hanke on osa Harrastamisen Suomen mallia. Kerhonvetäjinä toimivat Essi Miesvirta ja Emilia Ala-Mononen.
- Mysteerikerhot 18 kerhokertaa, 158 hlöä

- Alakoululaisten mysteerikerhoissa tutustuttiin kirjakulttuuriin toiminnallisella tavalla. Lukuvuoden 2021-2022 kerhonetäjäjäni toimi Essi Miesvirta. Keväällä 2022 kerhoja järjestettiin neljällä alakoululla: Suodenniemi, Tyrväänkylä, Karkku ja Stormi. Lukuvuonna 2022-2023 kerhonetäjäjäni toimi Emilia Ala-Mononen. Syksyllä 2022 kerhoja järjestettiin kuudella alakoululla: Marttila, Mouhijärvi, Kiikka, Suodenniemi, Karkku ja Stormi. Kerhot toteutettiin yhteistyössä Sastamalan kaupungin liikunta ja nuorisopalveluiden kanssa, koordinaattorina Paula Lahdenniemi. Hanke on osa Harrastamisen Suomen mallia.

Kulttuuritorstait 3 kpl, 90 hlöä (2021: 0 kpl)

- 10.3. Kirjailijavieraana Armi Hohko, 39 hlöä
- 6.10. Historiaa maan alta, vieraana arkeologi Markus Kujanpää, 35 hlöä
- 3.11. Sastamala Topoteekissa, 15 hlöä

Muut tapahtumat 5 kpl 171 hlö (2021: 3 kpl, 76 hlöä)

- 23.4. Perinnepäivä Kaukolan kylätalolla, 40 hlöä
- 2.7. Wanhaa Tyrväättä -kokoontuminen Pukstaavissa, 20 hlöä
- 14.8. Poliitikkojen museoharjoittelu, Museoliitto Sastamalan kaupunginvaltuutettu Miko Bergbom (PS) ja kaupunginvaltuutettu, sivistyslautakunnan puheenjohtaja Minna Isotalo (SDP)
- 30.9. Kivinen kipinä -näyttelyn avajaiset, 52 hlöä
- 26.10. Mantan kahvit Pukstaavissa, 59 hlöä
- 12.11. Mestaruusliigan Kirjapeli (ValePa-Perpo), 650 hlöä
- 19.11. Lasten ja nuorten kirja- ja kulttuuritapahtuma Lankku, 132 työpajakävijää

2.5.5. Markkinointiviestintä

Sastamalan seudun museon tiedotusta ja markkinointia harjoitettiin sekä yksin että yhdessä muiden säätiön yksiköiden kanssa. Museon toimintaa tehtiin näkyväksi erityisesti omalla paikkakunnalla, mutta myös muualla lähiympäristössä ja museoalan sisäisesti.

Museo medioissa

Lähetetyt tiedotteet 11 kpl (2021: 9 kpl)

Tiedotustilaisuudet 1 kpl (2021: 1 kpl)

- Tiedotustilaisuuksiin osallistuneet toimittajat 3 hlöä (2021: 2 hlöä, 2020: 0 hlöä)

Mediaosumat 47 kpl (2021: 33 kpl)

- Systemaattista mediaseurantaa tehdään vain paikallismedioiden osalta. Pieniä menovinkejä ei ole laskettu. Osa maininnoista liittyy kaikkiin yksiköihin.

Verkkosivut

Verkkosivut sivukatselut 2 507 kertaa (2021: 4 318)

- www.pukstaavi.fi/fi/sastamalan-seudun-museo

Sosiaalinen media

Facebook-tykkääjät 1108 hlöä (2021: 1007 hlöä)

- Kokonaiskattavuus 30 261 hlöä (2021: 53 052 hlöä)
- 3 suosituinta julkaisua:

- 22.2. Talvilomalla museoon (tavoitti 7 840 hlöä)
- 22.2. Eksää ny tätäkän tiänny? Sastamala kolikossa (tavoitti 6 008 hlöä)
- 22.8. Vielä ehdit! Ernomasta! Aarteita kotiseudultamme (tavoitti 5 990 hlöä)

Instagram-seuraajat 939 hlöä (2021: 891 hlöä)

- Suosituimmat julkaisut
 - 30.9. Kulttuuritorstai: Historiaa maan alta (tavoitti 2036 hlöä)
 - 7.8. Kelpaisko sulle museokortti? Asiakaskyselymuistutus (tavoitti 1 193 hlöä)
 - 19.11. Tyrvään naisen puku -kirja (tavoitti 560 hlöä)

YouTube 13 815 katselukertaa (2021: 16 521 katselukertaa)

- Sisältää kaikkien yksiköiden videot yhteensä.
- Suosituin video: Virtuaaliopastus Makeeta!, 176 katselukertaa.

Markkinointi

Messut ja muu tavanomaisesta poikkeava esitejakelu

- 12.11. Kirjapeli, Sastamala
- 19.11. Lasten ja nuorten kirja- ja kulttuuritapahtuma Lankku, Sastamala
- 26.–27.11. Jyväskylän kirjamesut, Jyväskylä
- 3.–4.12. Tampereen kirjafestarit, Tampere

2.6. SÄÄTIÖN YKSIKÖIDEN KÄVIJÄMÄÄRÄ

Säätiön yksiköiden toiminnan suunnittelussa huomioidaan palvelujen tasavertainen saatavuus. Palveluja tuotetaan eri-ikäisille kohderyhmille niin Kirjakorttelin museoissa kuin niiden ulkopuolella ja verkossa.

Vuonna 2020 kävijämäärätilastoon laskettiin ensimmäistä kertaa digitaalisia palveluja käyttävät asiakkaat: verkkonäyttelyasiakkaat, virtuaaliopastusten kävijät, digitaalisten opetusmateriaalin käyttäjät ja tapahtumien asiakkaat sekä mobiilisovellusten käyttäjät.

Säätiön yksiköiden *kokonaiskävijämäärä* sisältää ne kaikki kävijät, jotka yksiköiden toiminta tavoittaa vuoden aikana. Ulkopuolella järjestettäviä toimintoja ovat näyttelyt ja tapahtumat (esim. työpajat, muisteluilat, seminaarit ja kirjailijavierailut).

Kokonaiskävijämäärään tai kävijämäärään ei lasketa Pukstaavin museokaupan, Kahvila Pukstaavin ja Sastamalan Turisti-infon asiakkaita.

Pukstaavi:

Koronarajoitusten poistuminen näkyy positiivisesti Pukstaavin näyttely- ja tapahtumakävijöiden määrissä. Digitaalisten palveluiden kysyntä on hieman hiipunut huippuvuodesta 2021. Tulosta selittää koronarajoitusten poistuminen ja viestinnän kohdistumisen lähitapahtumien markkinointiin.

Maksettujen kävijöiden määrä (3 504 hlöä) on Pukstaavin historian toiseksi suurin (2012: 4 899 hlöä). Positiiviseen tulokseen vaikutti salivuokrauksesta tulevien maksullisten kävijöiden lisääntyminen (2022: 1 222 hlöä, 2021: 622 hlöä, 2020: 685 hlöä). Maksullisten näyttelykävijöiden määrä laski kahdesta edellisestä vuodesta (2022: 1 274 hlöä, 2020: 1 524 hlöä, 2020: 1 977 hlöä). Museokortin suosio jatkuu.

Koronarajoitusten väistyessä ilmaisten näyttely- ja tapahtumakävijöiden määrä nousi (2022: 4 388 hlöä, 2021: 2 345 hlöä, 2020: 1 765 hlöä). Kiinnostusta herättivät alle 18-vuotialle räätälöidyt palvelut, kuten luokkaretket sekä museon sisällä järjestetyt yleisötapahtumat. Taasen digitaalisten palveluiden kysyntä hieman hiipui. Museon ulkopuolelle tuotettujen näyttelyiden kävijämäärät lisääntyivät (2022: 6 984 hlöä, 2021: 3 140 hlöä, 2020: 3 557).

Pukstaavin vilkkaimmat näyttelykuukaudet ajoittuvat toukokuusta elokuuhun, jolloin museossa vierailee eniten maksullisia kävijöitä. Museossa ja sen ulkopuolella järjestettävissä ilmaistapahtumissa ja -näyttelyissä vierailee eniten kävijöitä syyskuun ja joulukuun välisenä aikana. Digitaalisten palveluiden käyttäjiä on eniten tammikuusta huhtikuuhun. (Liite 1, Kävijät osavuosikatsauksittain 2022.)

Sastamalan seudun museo:

Maksettujen kävijöiden määrä (1 319 hlöä) ei yltänyt edellisten vuosien lukuihin (2021: 1 782 hlöä, 2020: 1 418 hlöä). Vpl. Pyhäjärvi -Säätiön ja Vammalan Karjalaseuran kanssa suunnitellun Siun ja Miun -näyttelyn suosio koronasta huolimatta vaikutti vuosien 2020 ja 2021 maksettuihin käynteihin.

Museon yksi suosituimmista palveluista on tietopalvelu, jonka asiakasmäärä pysyy vuosittain korkeana ja jonka kysyntä hiljeni korona-aikana (2022: 134 hlöä, 2021: 81 hlöä, 2020: 34 hlöä, 2019: 156 hlöä).

Sastamalan seudun museon vilkkaimmat näyttelykuukaudet ajoittuvat toukokuusta elokuuhun, jolloin museossa vierailee eniten maksullisia kävijöitä. Museossa ja sen ulkopuolella järjestettävissä tapahtumissa

ja näyttelyissä on eniten ilmaiskävijöitä syyskuun ja joulukuun välisenä aikana. Digitaaliset palvelut kiinnostivat eniten tammikuusta huhtikuuhun. (Liite 1, Kävijät osavuosikatsauksittain 2022.)

Kirjainstituutti:

Tapahtumien ja työpajojen sekä lainattavien materiaalien (esim. liikuteltava kirjallisuusaiheiset pakopelit) kävijämäärät kasvoivat viime vuodesta (2022: 2 671, 2021: 868). Tähän vaikutti koulu yhteistyön sekä tapahtumien uudelleen käynnistyminen koronan jälkeen.

Digitalisia opetusmateriaaleilla oli yhä paljon käyttäjiä, vaikkakin laskua niiden kävijämäärässä oli havaittavissa.

Suomen kirjainstituutin säätiön kävijämäärät	2022	2021	2020	2019
Sastamalan museot yhteensä				
Kokonaiskävijämäärä	56 232	66 369	33 862	31 972
Maksetut käynnit	4 823	5 172	4 080	4 633
• Näistä näyttely- ja tapahtumakävijät museon sisällä	2 324	3 306	3 395	4 633
• Näistä Museokorttikävijät (sis. näyttelykävijöihin)	1 277	1 314	994	1 141
• Näistä salivuokraajat (muutos 2020)	1 222	622	685	-
Ilmaiskäynnit	52 198	61 197	29 782	9 506
• Näistä näyttely- ja tapahtumakävijät museon sisällä	5 820	3 944	2 898	9 506
• Näistä digitaaliset asiakkaat (uusi 2020)	36 436	52 700	22 757	-
o Verkkonäyttelyasiakkaat	2 518	248	1 019	456
o Virtuaaliopastusten kävijät	648	1 534	2 504	-
o Digitaalisten opetusmateriaalien käyttäjät	33 015	48 957	16 825	-
o Digitaalisten tapahtumien asiakkaat	255	503	2 409	-
o Mobiilipelit	0	1 458	-	-
• Näistä muut käynnit	9 466	4 553	4 127	17 833
o Tietopalveluasiakkaat	146	89	39	162
o Näistä salivuokraajat (muutos 2020)	-	-	-	1 816
o Käynnit museon järjestämässä tapahtumissa omien tilojen ulkopuolella	2 336	804	531	6 047
o Käynnit museon järjestämässä tilapäisissä näyttelyissä omien tilojen ulkopuolella	6 984	3 660	3 557	9 808
Suomalaisen kirjan museo Pukstaavi				
Kokonaiskävijämäärä	47 164	54 917	26 456	24 308
Maksetut käynnit	3 504	3 141	2 662	2 995
• Näistä näyttely- ja tapahtumakävijät museon sisällä	1 274	1 524	1 977	1 015
• Näistä Museokorttikävijät (sis. näyttelykävijöihin)	1 008	1 045	847	1 015
• Näistä salivuokraajat (muutos 2020)	1 222	622	685	-
Ilmaiskäynnit	43 737	51 776	21 385	6 506
• Näistä näyttely- ja tapahtumakävijät museon sisällä	4 388	2 354	1 765	6 506
• Näistä digitaaliset asiakkaat (uusi 2020)	30 741	45 637	15 626	-
o Verkkonäyttelyasiakkaat	0	248	1 019	456
o Virtuaaliopastusten kävijät	413	922	1 574	-
o Digitaalisten opetusmateriaalien käyttäjät	30 614	43 235	10 624	-
o Digitaalisten tapahtumien asiakkaat	255	503	2 409	-
o Mobiilipelit	0	729	-	-

• Näistä muut käynnit	8 602	3 785	3 994	14 807
○ Tietopalveluasiakkaat	12	8	5	6
○ Näistä salivuokraajat (muutos 2020)	-	-	-	1 754
○ Käynnit museon järjestämissä tapahtumissa omien tilojen ulkopuolella	1 606	637	432	4 577
○ Käynnit museon järjestämissä tilapäisissä näyttelyissä omien tilojen ulkopuolella	6 984	3 140	3 557	8 470

Sastamalan seudun museo

Kokonaiskävijämäärä (huom. tilastoinneissa muutoksia 2020)	8 991	11 452	9 815	7 664
Maksetut käynnit	1 319	2 031	1 418	1 638
• Näistä näyttely- ja tapahtumakävijät museon sisällä	1 050	1 782	1 418	1 638
• Näistä Museokorttikävijät (sis. näyttelykävijöihin)	269	269	147	126
Ilmaiskäynnit	7 672	9 421	8 397	6 026
• Näistä näyttely- ja tapahtumakävijät museon sisällä	1 432	1 590	1 133	3 000
• Näistä digitaaliset asiakkaat (uusi 2020)	5 134	7 063	7 176	-
○ Verkkonäyttelyasiakkaat	2 518	0	0	0
○ Virtuaaliopastusten kävijät	235	612	930	-
○ Digitaalisten opetusmateriaalien käyttäjät	2 769	5 722	6 201	-
○ Digitaalisten tapahtumien asiakkaat	0	0	45	-
○ Mobiilipelit	0	729		
• Näistä muut käynnit	864	768	88	3 026
○ Tietopalveluasiakkaat	134	81	34	156
○ Näistä salivuokraajat (muutos 2020)	-	-	-	62
○ Käynnit museon järjestämissä tapahtumissa omien tilojen ulkopuolella	730	167	54	1 470
○ Käynnit museon järjestämissä tilapäisissä näyttelyissä omien tilojen ulkopuolella	0	520	0	1 338

Suomen Kirjainstituutti

Kokonaiskävijämäärä (huom. tilastoinneissa muutoksia 2020)	33 207	44 751	18 103	3 080
• Näistä tapahtumien, työpajojen ja näyt. kävijät	2 189	728		
• Näistä digitaalisten opetusmateriaalien käyttäjät	30 536	43 883		
• Näistä lainattavien opetusmateriaalien käyttäjät	482	140		

3. TALOUS

Vuonna 2022 Suomen kirjainstituutin säätiön tilikauden tulos on -16 385,06 € (2021: 9 515,54 €)

Sastamalan kaupungin yleisavustuksiin kohdistuneet leikkaukset vuosina 2021–2023 vaikuttavat säätiön toimintaan. Avustus pienenee yhteensä 30 000 euroa kolmen vuoden aikana, 10 000 euroa vuodessa.

Vuosien 2020 ja 2021 aikana säätiön talouteen tehtiin säästötoimenpiteitä, jotka kohdistuivat mm. toimitilakuluihin ja atk-laite ja ohjelmistokuluihin. Vuoden 2021 taloutta tasapainotti OKM:n yleisavustus koronapandemian johdosta (11 000 €).

Säätiön omavarainhankinta ei päässyt vuoden tavoitteeseen 73 008 € (2022: 61 125 €, 2021: 66 582 €). Vuoden aikana saadut kaksi hankeavustusta, Museoviraston ja Operaatio Pirkanmaan (Tampereen kaupunki) siirrettiin vuoden 2023 puolelle.

Tulokseen vaikutti muutokset henkilökunnassa. Uusi museolehtori aloitti työnsä tammikuun alussa ja tuottaja-tiedottaja kesäkuussa 2022. Uusien työntekijöiden perehdyttäminen vaikutti palveluiden tuottamiseen ja markkinointiviestintä pystyttiin aloittamaan täysipainosella vasta elokuussa 2022. Lisäksi alkuvuonna palkattiin määräaikainen työntekijä säätiön yleisötyöhön.

Vaikka Pukstaavin maksaneiden kävijöiden yhteismäärä oli suurin vuoden 2012 tuloksen ja salivuokraajia oli enemmän kuin edelliseen kauteen, säätiön museoiden maksaneiden näyttely- ja tapahtumakävijöiden määrä oli pienempi kuin vuonna 2021 (2022: 2 324 hlöä, 6 809 €, 2021: 3 306 hlöä, 10 115 €). Esimerkiksi Sastamalan seudun museon *Ernomasta! Arteita kotiseudultamme* -näyttely ei houkuttanut kävijöitä yhtä paljon kuin Vpl. Pyhäjärvi-säätiön ja Vammalan Karjalaseuran kanssa suunniteltu näyttely *Siun ja miun* (2022: 1 050 hlöä, 2021: 1 787 hlöä).

Syksyllä toteutettu tilitoimiston kilpailuttaminen ja uuden tilitoimiston palveluiden käyttöönotto aiheutti lisäkustannuksia (2022: 18 318 €, 2021: 15 556 €). Myös vapaaehtoiset henkilöstökulut nousivat (talousarvio 13 358 €, 2022: -15 420 €, 2021: -11 892 €).

Säätiön yksöiden tulot ja menot on eritelty yksiköittäin periaatteella: palkat henkilötyövuosien mukaan, muut kulut prosenttiperiaatteella saatujen avustusten mukaisesti. Yksöiden eriteltyt tuloslaskelmat löytyvät tilinpäätöksen tase-erittelystä.

Säätiön museoiden tulot ja menot vaihtelevat vuosittain toiminnan painotuksien ja saatujen avustusten mukaisesti.

Tilikauden aikana ja sen jälkeen ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Tilikauden tuotot ja yleisavustukset

Säätiön toiminnan tuotot ja yleisavustukset 499 896 € (532 342 €)

Säätiön omavarainhankinta 61 409 € (80 014 €), (Liite 2, Säätiön omavarainhankinta.)

- Kohdeavustukset 0 € (17 000 €)
 - Pukstaavi: Pelastetaan kirja! -hanke, Museovirasto 25 000 € (kokonaisbudjetti 32 000 €), hanke toteutetaan vuonna 2023.
 - Suomen Kirjainstituutti: Lukuintoa pelaamalla! -hanke, Operaatio Pirkanmaa / Tampereen kaupunki, 23 000 € (kokonaisbudjetti 26 500 €), hanke toteutetaan vuonna 2023.
- Kaupan ja palvelun myynnit yht. 61 125 € (63 014 €)
 - Sastamalan museot: yht. 46 227 € (53 307 €)
 - Suomen Kirjainstituutti: yht. 15 180 € (13 004 €)
- Muu säätiön omavarainhankinta: rahalahjoitukset 0 € (0 €)

Yleisavustukset 438 487 € (452 328 €)

- Sastamalan museot, VOS, OKM 171 487 € (164 328 €)
 - VOS-avustus 5,5 henkilötyövuoden arvosta.
 - Lisärahoitus koronapandemian johdosta 0 € (11 000 €)

- Kirjainstituutti, Taiteen ja kulttuurin valtakunnallisten yhteisöjen toiminta-avustus, OKM 81 000 € (81 000 €)
- Sastamalan kaupungin yleisavustus 186 000 € (196 000 €)
 - Suomen kirjainstituutin säätiön toimintaan yht. 102 766 € (104 076 €):
 - Pukstaavi 98 766 € (100 076 €)
 - Suomen Kirjainstituutti 4 000 € (4 000 €)
 - Sastamalan seudun museon toimintaan 83 234 € (91 924 €)
 - Sopeuttamistoimet vuosina 2021–2023 yht. 30 000 €, 10 000 €/v.

Tilikauden kulut

Säätiön toiminnan kulut -516 279 € (-522 825 €)

Varsinaisen toiminnan kulut -23 085 € (-25 185 €)

- Museokortin ostokulut -3 380 € (-3 348 €)
- Kirjainstituutti: Ostot, pakohuonepelit (24 %) -8 925 € (-7 394 €)
- Pukstaavi, museokaupan ostot yht. 15 043 € (16 243 €)
- Tavaroiden oma käyttö 287,91 € (1 037 €)
- Varaston muutos -233 € (-3 644 €) *

Henkilöstökulut -365 997 € (-341 403 €)

Poistot ja arvonalentumiset -2 515 € (-3 354 €)

Muut kulut -124 008 € (-152 236 €)

- Vapaaehtoiset henkilösivukulut -15 420 € (-11 892 €)
 - Sis. henkilökunnan koulutus, sisäiset palaverit, virkistystoiminta, työterveyshuolto, saadut Kela-korvaukset, kahvitarvikkeet, työvaatteet, suojavälineet, henkilöstön hankintakulut, lahjat henkilökunnalle.
- Matkakulut -5 198 € (-4 206 €)
- Toimitilakulut -13 587 € (-11 985 €)
- Atk-laite ja ohjelmistokulut -17 004 € (-19 956 €)
- Muut kone- ja kalustekulut -209 € (-5 037 €)
- Edustuskulut -29 € (-1 015 €)
- Toiminnan kulut -26 824 € (-51 522 €)
 - Sis. ostopalvelut, näyttelyavajaisten tarjoilut, näyttelyiden aineistohankinnat, yleisötyön aineistohankinnat, kirjailijavieraat ja muut esiintyjät, kokoelmatoiminnan hankinnat, muut yleisötyön kulut, hankkeiden materiaali- ja välinekulut.
- Markkinointikulut -12 027 € (-15 465 €)
- Hallintopalvelut -18 319 € (-15 567 €)
- Muut hallintokulut -15 224 € (-16 591 €)

Sijoitus- ja rahoitustoiminta -674 € (-647 €)

*) Museokaupan tavaravaraston arvo 10 565 € (2021: 10 798 €)

- Varaston arvoa on rasittanut Pukstaavin perustamisvuonna 2011 ostetut museon omat tuotteet (3.1.2012: 39 157 €). Varaston arvoa on pienennetty suunnitelmallisesti vuodesta 2018 lähtien, jolloin osa tuotteista ostettiin omaan markkinointikäyttöön (2022: 1 531 €).

- Varaston arvo jakautuu seuraaviin tuoteryhmiin 31.12.2022:
 - Pukstaavin omat tuotteet 45,54 % varaston arvosta (2021: 49,99 %)
 - Muut ostetut omat tuotteet 54,46 % varaston arvosta (2021: 50 %)

4. HALLINTO

Säätiön hallituksessa on yhdeksän jäsentä. Hallitus valvoo ja johtaa Suomen kirjainstituutin säätiön toimintaa noudattaen säätiölain ja -asetuksen sekä museolain ja -asetuksen määräyksiä ja sääntöjä.

Suomen kirjainstituutin säätiön hallitus

Vuonna 2022 hallituksen puheenjohtajana toimii toimitusjohtaja, FT **Annamari Arrakoski-Engardt** ja Sastamalan kaupungin I varapuheenjohtaja **Antti Lepistö**.

Jäsenet:

- Anna Lyyra-Seppänen**, Tampereen kaupunki
- Johanna Jakomaa**, Porin kaupunki
- Päivi Heikkilä-Halttunen**, Suomen kulttuurirahasto ja Tieteellisten seurain valtuuskunta
- Antti Lepistö**, Sastamalan kaupunki
- Päivi Mäki-Kerttula**, Sastamalan kaupunki
- Reetta Ravi**, Suomen Kustannusyhdistys
- Päivi Häikiö**, Grafia ry.
- Tuija Välipakka**, Suomen Kirjailijaliitto ja Suomen Näytelmäkirjailijaliitto ja Käsikirjoittajat

Hallitus kokoontui vuonna 2022 neljä kertaa. Sääntömääräinen kevätkokous pidettiin 7.4.2022 ja syyskokous 27.10.2022.

Säätiön säännöt

Hallitus hyväksyi säätiön voimassa olevat säännöt 8.2.2019. Patentti- ja rekisterihallitus rekisteröi ne säätiörekisteriin 6.3.2019.

Toimintaa ohjaavat muut keskeiset asiakirjat

- Säätiölaki 418/2015
- Museolaki 314/2019
- Suomen kirjainstituutin säätiön strategia 2020–2023
- Sastamalan kaupungin ja Suomen kirjainstituutin säätiön väliset sopimukset
 - Pääsopimus Sastamalan kaupungin ja Kirjainstituutin säätiön yhteistoiminnasta
 - Sopimus Sastamalan seudun museon palvelujen tuottamisesta
- Suomen kirjainstituutin säätiön museoiden toimintasääntö
- Suomen kirjainstituutin säätiön toiminta- ja taloussuunnitelma 2023–2027
 - Päivitettiin vuonna 2022.

Sastamalan seudun museon kokoelmapoliittinen ohjelma
Suomalaisen kirjan museo Pukstaavin kokoelmapoliittinen ohjelma
Sastamalan kaupungin strategia 2022–2025
Opetus- ja kulttuuriministeriön museopoliittinen ohjelma 2030
Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripoliittinen strategia 2025
Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuriperintöstrategia 2022–2030

Tilintarkastajat

Tilintarkastusyhteisö kilpailutettiin vuonna 2018. Vuoden 2022 tilintarkastajana toimii Oy Tuokko Ltd, päätilintarkastajana KHT Tuija Siuko.

Muut toimijat

Taloushallinto ja palkat	EK-Tilit Oy, aputoiminimi Vammalan tilitoimisto Taloushallintopalvelut kilpailutettiin syksyllä 2022 ja valittiin Tilipalvelu Rantalainen Oy
Työterveyshuolto	Työterveys Terveystalo
Vakuutukset	Vakuutusyhtiö Pohjola (lakisääteinen tapaturmavakuutus, työntekijän ryhmähenkivakuutus ja työttömyysvakuutus, hallinnon ja säätiön vastuuvakuutus ja säätiön omaisuus- ja oikeusturvavakuutus) Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen (TyEL-vakuutus) Lisäksi Sastamalan kaupunki vastaa omistamiensa kiinteistöjen ja kokoelmien vakuutuksesta.
Tieto- ja viestintäteknikka	Kuntien Tiera Oy (vuodesta 2021 lähtien)
Kiinteistöhuolto	Sastamalan kaupunki
Siivous	Vammalan Siivoushuolto
Kahvila Pukstaavi	Sastamalan Ruoka- ja Puhtauspalvelu Oy

Lähipiiri ja palkkiot

Säätiö raportoi toimintakertomuksessaan kaikki lähipiiritapahtumat säätiölain ja säätiön hyvän hallintotavan mukaisesti.

- **Avustuksia** ei annettu säätiön lähipiirille.
- **Palkkiot, taloudelliset toimet:** Säätiön hallitukselle ei maksettu palkkiota vuonna 2022. Säätiön hallitukselle maksettiin kokouksien matkakorvaukset. Muita taloudellisia toimia ei ollut.
- **Rahalainoja** ei annettu säätiön lähipiirille.
- **Vastuita ja vastuusitoumuksia:** Ei ollut.
- Muita lähipiirin kanssa tehtyjä taloudellisia toimia ei ollut.
- **Johtavassa asemassa olevat työntekijät ja tilintarkastaja:** Säätiön asiamiehelle, hänen varahenkilölleen ja tilintarkastajalle maksettiin yhteensä 95 586,09 €. Tämä summa perustuu työsopimusten mukaisiin palkkoihin sekä tilintarkastuksen laskuihin.

Yhteistyö

- **Sastamalan kaupungin ja Suomen kirjainstituutin säätiön yhteistapaamiset**
- **Sastamalan kulttuuriasian neuvottelukunta**
- **Pirkanmaan museonjohtajat**

- Pirkanmaan säätiötoimijat

Suomen kirjainstituutin säätiön strategia

Suomen kirjainstituutin säätiön toimintaa ohjaa hallituksen hyväksymä strategia ”Kirjavasti näkyvin” vuosille 2020–2023. Vision ja tavoitteiden toteutumista seurataan strategisilla mittareilla, jotka kertovat kehityksen suunnan. Mittarit on määritelty strategiassa ja niiden toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä. Säätiön hallituksen kesäkokouksessa käydään läpi strategian tavoitteet ja niiden toteutumiset.

Strategian toteutuminen Liite 3.

Visio

Vuonna 2023 säätiössä tehtävä työ on kirjakulttuurin ja kirjallisuuden parissa on valtakunnallisesti tunnistettua: säätiö on kirjavasti näkyvin.

Säätiö ja sen yksiköt tunnetaan asiantuntevasta, näkyvästä ja laadukkaasta toiminnasta ja palveluista. Palvelut ovat saavutettavia ja ne toimivat osana paikallista, maakunnallista ja valtakunnallista kirjakulttuuri- ja museokenttää.

Säätiö toimii aktiivisesti osana Sastamalan kirjapääkaupunkia ja vie eteenpäin Kirjakorttelin kehittämistä. Säätiö yksiköt ovat näkyvä osa kulttuurimatkailua.

Säätiö tarjoaa työntekijöilleen inspiroivan ja kehittävän työympäristön.

Strategian toteutuminen vuonna 2022

Vakuuttava

Sastamalan seudun museo, Suomalaisen kirjan museo Pukstaavi, Suomen Kirjainstituutti:

Säätiön rahoitus toteutui tavoitteiden mukaisesti lukuun ottamatta kohdeavustuksia. Vuoden aikana saadut kaksi kohdeavustusta (yht. 48 000 €) siirrettiin toteutettavaksi vuonna 2023.

Sastamalan seudun museo – paikallinen kumppani

Saavutettava

Museo ei yltänyt kävijämäärätavoitteeseen 8 991 hlöä, tavoitetaso 10 000 hlöä.

Vuoden aikana edistettiin monin tavoin digitaalista saavutettavuutta ja ylitettiin tavoitetasot. Valokuvakokoelmia julkaistiin Finnassa ja jo vuonna 2020 saavutettiin strategiakauden tavoitteet. Digitaalista saavutettavuutta jatkettiin luetteloimalla kokoelmia kokoelmahallintajärjestelmä Collecteen sekä yleisöarkisto Topoteekkiin. Eri kohderyhmille tuotettiin digitaalisia sisältöjä yhteensä 14 kpl sekä kaksi verkkonäyttelyä.

Perusnäyttelyprojekti eteni valmisteluvaiheeseen. Vuoden aikana kerättiin aineistoa vuoden suunnitteluvaihetta varten. Työryhmät kokoontuivat (ohjausryhmä, näyttelytyöryhmä) ja syksyllä 2022 toteutettiin neljä kuukautta kestänyt osallistava yleistötutkimus -projekti.

Asiakastyytyväisyys oli hyvä 3 / 4.

Kumppani

Museo tuottaa vuosittain palveluja osallistavasti ja yhteistyössä erilaisten toimijoiden kanssa huomioiden Sastamalan laajan kunnan: palveluja tuotetaan erilaisille kohderyhmille sekä museon sisällä, ulkopuolella kuin verkossa. Kyläkumppani-toiminta Vpl. Vuoden 2022 kyläkumppani oli Kaukolan kyläseura, jonka dokumentointi ja tallennusaiheena oli Liekosaari ja Hiukkasaari. Kyläkumppanin kanssa järjestettiin perinnepäivä Kaukolan kylätalossa ja vuoden teema näkyi museon muissa järjestämissä tapahtumissa ja syksyllä 2022 avatussa näyttelyssä Kivinen kipinä – Sastamalan esihistoriaa.

Paikallismuseoverkosto piti yhteyttä toisiinsa ja kokoontui mm. kotiseututyön kehittämisen äärelle.

Museon vapaaehtoistoimintaa jatkettiin kokoelmatyössä.

Pukstaavi – Kirjakulttuurin vaalija

Saavutettava

Kävijämäärätavoitteet ylittyivät ilmaisten kävijöiden osalta. Maksullisten kävijöiden määrä ei yltänyt 6 000 henkilön tavoitteeseen, mutta oli suurin vuoden 2012 tuloksen (2012: 4 899 hlöä, 2022: 3504 hlöä).

Vuoden aikana edistettiin monin tavoin digitaalista saavutettavuutta ja ylitettiin tavoitetasot. Pekka Vuoren kokoelmia julkaistiin Finnassa ja jo vuonna 2020 saavutettiin strategiakauden tavoitteet. Digitaalista saavutettavuutta jatkettiin luetteloimalla kokoelmia kokoelmahallintajärjestelmä Collecteen. Eri kohderyhmille tuotettiin digitaalisia sisältöjä yhteensä 10 kpl. Verkkonäyttelyä tullaan kehittämään Museoviraston hankeavustuksella Pelastetaan kirja! – digitaalinen verkkoalusta Pako museosta -näyttelykonseptin ympärille vuonna 2023.

Sosiaalisen median seuraajat eivät ole vielä tavoitetasolla 7 500 hlöä vuoteen 2023 mennessä (2022: 6 405, 2021: 6 242, 2020: 5 553).

Vaikuttaja

Asiakastyytyväisyys oli hyvä 3 / 4.

Pukstaavi teki aktiivista yhteistyötä paikallisten, maakunnallisten ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa. Lukukokemukset talteen -kampanjan yhteistyökumppanina on Mielenterveyden keskusliitto, jonka jäsenille tarjoamme ilmaisen sisäänpääsyn säätiön museoihin. Pakohuonepedagogiikkaan ja pelillisyyteen liittyvät ja kirjakulttuurista sisältönsä ammentava avaukset ovat vahvistaneet museon erityisosaamista.

Suomen Kirjainstituutti – Kirjallisuuskentän innostaja

Valtakunnallinen

Kirjainstituutin valtakunnallista näkyvyyttä mitataan verkkosivujen ja sosiaalisen median seuraajien määrällä. Verkkosivujen kävijämäärä ylitti tavoitetason. Sosiaalisen median seuraajat ovat kasvaneet viime vuodesta, mutta eivät ole vielä tavoitetasolla (2022: 6 405, 2021: 6 241; tavoite: 7 500). Asiakastyytyväisyyden mittareihin tullaan kiinnittämään seuraavalla strategiakaudella huomiota, sillä tällä hetkellä se perustuu pääosin yhteistyökoulujen ja -opettajien antamaan vapaamuotoiseen palautteeseen.

Asiakastyytyväisyys oli hyvä 3 / 4.

Vakuuttava

Uusia teknologioita ei ole vielä otettu käyttöön laajassa mittakaavassa, mutta vuonna 2022 varmistuivat avustukset vuoden 2023 digitaalisille hankkeille.

Lukumoottori

Kirjainstituutti onnistui erityisen hyvin digitaalisten opetusmateriaalien tavoitavuudessa. Tapahtumien, työpajojen ja näyttelyiden osallistujamäärä jäi hieman tavoitetasosta.

Lainattavien opetusmateriaalien käyttäjämäärät kasvoivat edellisestä vuodesta. Tätä kehitystä pyritään tukemaan jatkossakin, jotta strategian mittaristossa määritelty tavoitetaso saavutetaan (2022: 468 , 2021: 140; tavoite 500).

Asiakkaat arvioivat Kirjainstituutin opetusmateriaalien tukevan lukuinnon kehittymistä tavoitetason mukaisesti. Sen sijaan lukutaitoerojen kaventumiseen materiaaleilla ei ainakaan toistaiseksi ole nähty olevan toivottavaa vaikutusta.

5. TULEVAISUUDEN NÄKYMIÄ

Säätiön museot tuottavat laadukkaita, kiinnostavia ja saavutettavia kulttuurihyvinvointi- ja kulttuurimatkalupalveluja. Lähitulevaisuuden kärkitavoitteina ovat Sastamalan seudun perusnäyttelyn toteutus, laadukas ja pedagoginen verkkonäyttely sekä yleisötyöohjelma ja viestintästrategia. Palveluja tuotetaan asiantuntevasti, osaavasti ja vuorovaikutteisesti yhteistyössä paikallisten, maakunnallisten ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa säätiön museoissa, niiden ulkopuolella ja verkossa.

Suomen Kirjainstituutin tavoitteena on vahvistaa kirjallisuuden ja lukemisen kulttuuria. Toiminnan keskiössä ovat erityisesti lapset ja nuoret, joiden lukuinnon kasvattamiseen kehitetään uudenlaisia kirjallisuuskasvatuksellisia keinoja. Pelillisuus ja digitaalisuus ovat lähitulevaisuudessa yhä tärkeässä roolissa. Seuraavalle strategiakaudelle suunnitellaan parhaillaan uudenlaisia pedagogisia avauksia. Kirjainstituutin valtakunnallista ja kansainvälistä näkyvyyttä ja vaikuttavuutta kehitetään pitkäjänteisesti.

Henkilökunnan työhyvinvointiin ja osaamisen kehittämiseen panostetaan.

Säätiön perusrahoituksen rinnalla jatketaan omavarainhankintaa hakemalla aktiivisesti ulkopuolista rahoitusta, hakeutumalla yritysyhteistyöhön sekä huolehtimalla palvelutuotteiden kiinnostavuudesta, ajankohtaisuudesta ja saavutettavuudesta.

Säätiön yksiköt jatkavat vahvasti kohti Suomen kirjainstituutin säätiön strategisia tavoitteita. Säätiö toimii aktiivisesti osana Sastamalan kirjapääkaupunkia ja vie eteenpäin Kirjakorttelin kehittämistä vahvistaen alueen kulttuurimatkailullista elinvoimaa. Säätiön toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan kestävä kehityksen näkökulma.

LIITE 1.

Suomen kirjainstituutin säätiön kävijämäärät	1/2022 1.1.–30.4.	2/2022 1.5.–31.8.	3/2022 1.9.–31.12.	YHT.
SASTAMALAN MUSEOT YHTEENSÄ				
Kokonaiskävijämäärä	17 218	16 283	22 731	56 232
Maksetut käynnit	726	3028	1069	4823
• Näistä näyttely- ja tapahtumakävijät museon sisällä	270	1646	408	2324
• Näistä Museokorttikävijät	150	945	182	1277
• Näistä salivuokraajat (muutos 2020)	306	437	479	1222
Ilmaiskäynnit	16 492	13 255	22 451	52 198
• Näistä näyttely- ja tapahtumakävijät museon sisällä	508	2135	3177	5820
• Näistä digitaaliset asiakkaat (uusi 2020)	15 029	10 384	11023	36 436
o Verkkonäyttelyasiakkaat	1402	708	408	2518
o Virtuaaliopastusten kävijät	435	112	101	648
o Digitaalisten opetusmateriaalien käyttäjät	13141	9513	10361	33 015
o Digitaalisten tapahtumien asiakkaat	51	51	153	255
o Mobiilipelit (kahden museon asiakkaita)	0	0	0	0
• Näistä muut käynnit	955	736	8 251	9466
o Tietopalveluasiakkaat	16	52	78	146
o Käynnit museon järjestämissä tapahtumissa omien tilojen ulkopuolella	563	126	1647	2336
o Käynnit museon järjestämissä tilapäisissä näyttelyissä omien tilojen ulkopuolella	376	558	6050	6984
SUOMALAISEN KIRJAN MUSEO PUKSTAIVI				
Kokonaiskävijämäärä	13 728	13 163	20 350	47 241
Maksetut käynnit	561	2071	872	3504
• Näistä näyttely- ja tapahtumakävijät museon sisällä	148	878	248	1274
• Näistä Museokorttikävijät	107	756	145	1008
• Näistä salivuokraajat	306	437	479	1222
Ilmaiskäynnit	13 167	11 092	19 478	43 737
• Näistä näyttely- ja tapahtumakävijät museon sisällä	402	1661	2325	4388
• Näistä digitaaliset asiakkaat (uusi 2020)	11 965	8786	9990	30 741
o Verkkonäyttelyasiakkaat	0	0	0	0
o Virtuaaliopastusten kävijät	315	61	37	413
o Digitaalisten opetusmateriaalien käyttäjät	11 599	8674	10 341	30 614
o Digitaalisten tapahtumien asiakkaat	51	51	153	255
o Mobiilipelit (kahden museon asiakkaat)	0	0	0	0
• Näistä muut käynnit	800	645	7 157	8 602
o Tietopalveluasiakkaat	2	3	7	12
o Käynnit museon järjestämissä tapahtumissa omien tilojen ulkopuolella	422	84	1100	1606
o Käynnit museon järjestämissä tilapäisissä näyttelyissä omien tilojen ulkopuolella	376	558	6050	6984

SASTAMALAN SEUDUN MUSEO

Kokonaiskävijämäärä	3 490	3 120	2381	8991
Maksetut käynnit	165	957	197	1319
• Näistä näyttely- ja tapahtumakävijät museon sisällä	122	768	160	1050
• Näistä Museokorttikävijät (sis. näyttelykävijöihin)	43	189	37	269
Ilmaiskäynnit	3 325	2 163	2184	7672
• Näistä näyttely- ja tapahtumakävijät museon sisällä	106	474	852	1432
• Näistä digitaaliset asiakkaat (uusi 2020)	3 064	1598	472	5134
o Verkkonäyttelyasiakkaat	1402	708	408	2518
o Virtuaaliopastusten kävijät	120	51	64	235
o Digitaalisten opetusmateriaalien käyttäjät	1542	839	388	2769
o Digitaalisten tapahtumien asiakkaat	0	0	0	0
o Mobiilipelit (kahden museon asiakkaat)	0	0	0	0
• Näistä muut käynnit	155	91	618	864
o Tietopalveluasiakkaat	14	49	71	134
o Käynnit museon järjestämissä tapahtumissa omien tilojen ulkopuolella	141	42	547	730
o Käynnit museon järjestämissä tilapäisissä näyttelyissä omien tilojen ulkopuolella	0	0	0	0

SUOMEN KIRJAINSTITUUTTI

Kokonaiskävijämäärä				
• Näistä tapahtumien, työpajojen ja näyttelyiden kävijät*)	703	523	963	2189
• Näistä digitaalisten opetusmateriaalien käyttäjät	11909	8674	9953	30 536
• Näistä lainattavien opetusmateriaalien käyttäjät	376	56	50	482

*) myös täydennyskoulutukset

LIITE 2.

Suomen kirjainstituutin säätiö

OMAVARAINHANKINTA VUONNA 2022

Yht. 61 409 € (80 014 €)

Haetut, saadut kohdeavustukset yht. 0 € (17 000 €)

- Pukstaavi: Museovirasto, Pelastetaan kirja! -digitaalinen verkkoalusta Pako museosta - näyttelykonseptin ympärille, 25 000 € (kokonaiskustannukset 32 000 €). Hanke toteutetaan vuonna 2023.
- Kirjainstituutti: Operaatio Pirkanmaa / Tampereen kaupunki, Lukuintoa pelaamalla! -hanke, 23 000 €. Hanke toteutetaan vuonna 2023.

Haetut, ei saadut kohdeavustukset

- Kirjainstituutti: WSOY:n kirjallisuussäätiö, Kirjailijakuvia -hanke, 8 500 €

Museot: Kaupan ja palvelun myynti yht. 46 227 € (53 307 €)

- Maksetut pääsyliput yht. 12 464 € (16 741 €)
 - Pääsyliput 6 809 € (10 115 €)
 - Museokortin pääsymaksupalautukset ja provisiot 5 656 € (6 627 €)
- Museokorttien myynti 3 032 € (4 756 €)
- Palvelut yht. 5 909 € (7 270 €)
 - Opastukset 1 680 € (490 €)
 - Työpajat, kerhotoiminta 560 € (3 616 €)
 - Ostopalvelukerhot (alv. 24 %) 2 954 € (0 €)
 - Kiertonäyttelyt 500 € (0 €)
 - Tietopalvelu 215 € (210 €)
- Tilavuokrat (alv. 24 %) 8 714 € (6 606 €)
- Joulumarkkinoiden paikkamaksut 1 035 € (0 €)
- Museokauppa yht. 15 073 € (16 378 €)
 - Kirjat (10 %) 4 560 € (6 229 €)
 - Lahjatavarat (alv. 24 %) 5 664 € (5 587 €)
 - Elintarvikkeet, makeiset (alv 14 %) 671 € (680 €)
 - Kortit ja adressit (alv. 24 %) 3 534 € (3 501 €)
 - Muu myynti 616 € (247 €)
 - Aineistonpoistot ja muut 64 € (134 €)
 - Myynnin luottotappiot -36 € (0 €)

Kirjainstituutti: Palvelun myynti yht. 15 180 € (13 004 €)

- Pakuhuonepelien vuokraus (alv. 24 %) 370 € (190 €)
- Pakuhuonepelien myynti (alv. 24 %) 12 580 € (10 685 €)
- Täydennyskoulutukset (alv. 24 %) 753 € (923 €)

- Ostopalvelukerhot (alv. 24 %) 1 477 € (0 €)
- Työpajat, kerhotoiminta 0 € (1 205 €)

TAVOITE: SAAVUTETTAVA

Pukstaavin kokoomatyo on suunnitelmallista. Kokoomat ovat saavutettavia osittain myös digitaalisesti. Kokoomat ovat monipuolisesti esillä ja käytössä. Museo on inspiroiva oppimisympäristö avaten suomalaisen kirjan ja kirjakulttuurin tarinaa erilaisille kohderyhmille. Museossa järjestetään kiinnostavia ja saavutettavia palveluja ja tapahtumia. Museolla on museopedagoginen ohjelma. Museo palveluineen näkyy ja kuuluu. Museo on aktiivinen kirjakortteliin toimija.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Tavoitetaso
Mittarit								
Kävijämäärä	29 653	16 022	23 799	24 047	54 917	47 164		31 000 hlöä (vuositilan)
	1 628	2 173	2 030	2 662	3 141	3 504		6 000 hlöä (vuositilan)
Maksaneet	21 313	16 745	21 769	21 395	51 776	43 737		25 000 hlöä (vuositilan)
Ilmaiset								
Digitaalinen saavutettavuus								
	0	0	0	1 070	1 070	338		500 kpl (tavoite 2023)
Kokoomat Finnessa								
Digitaaliset yleisöpalvelut	3	3	3	28	36	10		30 kpl (tavoite 2023)
Verkkosivut	3	3	3	3	3	0		5 kpl (tavoite 2023)
Sosiaalisen median seuraajat yhteensä	3 916	4 453	4 941	5 553	6 241	6 405		7 500 hlöä (tavoite 2023)

TAVOITE: VAKUUTTAVA

Pukstaavissa on osaava ja motivoitunut henkilökunta. Museon toiminta herättää kiinnostusta ja se nähdään paikallisena ja valtakunnallisena voimavarana. Vuoropuhelu sidosryhmiin on avointa ja läpinäkyvää, perusratkaisun lisäksi on innovatiivisia ratkaisumuotoja.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Tavoitetaso
Mittarit								
Rahoitus yhteensä, Suomen kirjainstituutin säätiö	510 378	524 768	511 597	497 795	532 342	499 612		520 000 e (vuositilan)
	421 290	419 439	427 121	453 680	452 328	438 487		430 000 e (vuositilan)
Yleisavustukset	34 112	53 875	29 697	7 500	17 000	0		30 000 e (vuositilan)
Kohdeavustukset	54 976	51 454	54 779	36 614	63 014	61 125		60 000 e (vuositilan)

TAVOITE: VAIKUTTAJA

Pukstaavin toiminta on valtakunnallisesti näkyvä ja se herättää kiinnostusta. Pukstaavi on yhteiskunnallinen toimija ja tekee yhteistyötä erilaisten toimijoiden kanssa. Museo luo uusia toimintamalleja ja tekee avauksia käyden vuoropuhelua museo- ja kirjakentän kanssa. Museo koordinoi valtakunnallista kirjamuseoiden yhteistyötä.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Tavoitetaso
Mittarit								
Asiakastyytyväisyys, näytelukuvijat (asteikko 1-4)	-	-	-	3	3	3		3 (vuositilan)

TAVOITE: VALTAKUNNALLINEN

Kirjainstituuttiin kaikessa toiminnassa on valtakunnallinen fokus. Instituutti tekee tavoitteellista markkinointiviestintää ja on haluttu yhteistyökumppani myös valtakunnallisella tasolla.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Tavoite
Instituutin verkkosivujen kävijät	-	-	-	3 745	9850	4572	2 000	2 000 hlöä (vuositaitari)
Sosiaalisen median seuraajat yhteensä	3 916	4 453	4 941	5 553	6241	6405	7 500	7 500 hlöä (tavoite 2023)
Asiakastytyväisyys, opettajat ja vanhaiskasvatajat (asteikko 1-4)	-	-	-	3-4	3	3-4	3	3 (vuositaitari)

TAVOITE: VAKUUTTAVA

Instituutissa on osasava ja motivoitunut henkilökunta. Instituutti nähdään tärkeänä yhteiskunnallisena voimavarana ja se käy sidosryhmiensä kanssa aktiivista, avointa ja läpinäkyvää vuoropuhelua. Instituutti etsii innovatiivisia rahoitusmuotoja.

Instituutti seuraa aktiivisesti yhteiskunnallisia muutoksia ja on kriittisuuskentän tärkeä toimija.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Tavoite
Militarit								
Rahoitus yhteensä, Suomen kirjainstituuttiin säätiö	510 378	524 768	511 597	497 795	532 342	499 612	520 000 e	520 000 e (vuositaitari)
Yleisavustukset	421 290	419 439	427 121	453 680	452 328	438 487	430 000 e	430 000 e (vuositaitari)
Kohdeavustukset	34 112	53 875	29 697	7 500	17 000	0	30 000 e	30 000 e (vuositaitari)
Kauppan ja palveluiden myynti sekä rahalahjoitukset	54 976	51 454	54 779	36 614	63 014	61 125	60 000 e	60 000 e (vuositaitari)
Lusien teknologioiden hyödyntäminen toiminnassa (toeukurunut toeukurunut)	-	-	-	ositain toeukurunut	ositain toeukurunut	ositain toeukurunut	ositain toeukurunut	toeukurunut (tavoite 2023)

TAVOITE: LUKUMOITTORI

Instituutti toimii aktiivisesti lukemisen ja kirjoittamisen edistämiseksi ja etsii keinoja lisätä lukemisen tasa-arvoa. Instituutti järjestää innostavia ja yllättäviä tapahtumia edistääkseen kirjaan tarttumista. Ertijusenä kohdenryhminä ovat vanhaiskasvatijat ja opettajat.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Tavoite
Militarit								
Toiminnan tavoitavuus yhteensä	2 992	2 377	6 200	18 103	44 751	33 193	7 500	7 500 hlöä (vuositaitari)
Digitaalisten opetusmateriaalien tavoitavuus yhteensä	-	-	-	12 144	38 073	30 536	4 000	4 000 hlöä (vuositaitari)
Lainattavien opetusmateriaalien käyttäjät	-	-	-	102	140	468	500	500 hlöä (vuositaitari)
Tapahtumien, työpaikojen ja näyttelijöiden osallistujämäärät (fyysiset ja virtuaaliset yhti.)	2 992	2 377	3 080	5 857	6538	2189	3 000	3 000 hlöä (vuositaitari)
Asiakaspalaute, tukevatko opetusmateriaalit lukutaitojen kehittämistä (asteikko 1-4)	-	-	-	3	3	3	3	3 (vuositaitari)
Asiakaspalaute, tukevatko opetusmateriaalit lukutaitojen kehittämistä (asteikko 1-4)	-	-	-	2	-	2	3	3 (vuositaitari)

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 53 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 53 sivua ennen tätä sivua

Detta dokument innehåller 53 sidor före denna sida

Dokumentet inneholder 53 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 53 sider før denne side

authority to sign

asemavaltuus

ställningsfullmakt

autoritet til å signere

myndighed til at underskrive

representative

nimenkirjoitusoikeus

firmateckningsrätt

representant

repræsentant

custodial

huoltaja/edunvalvoja

förvaltare

foresatte/verge

frihedsberøvende